

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L 800
Letna naročnina L 1.500
Letna inozemstvo L 2.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XIII. - Štev. 13 (633)

Gorica - četrtek 30. marca 1961 - Trst

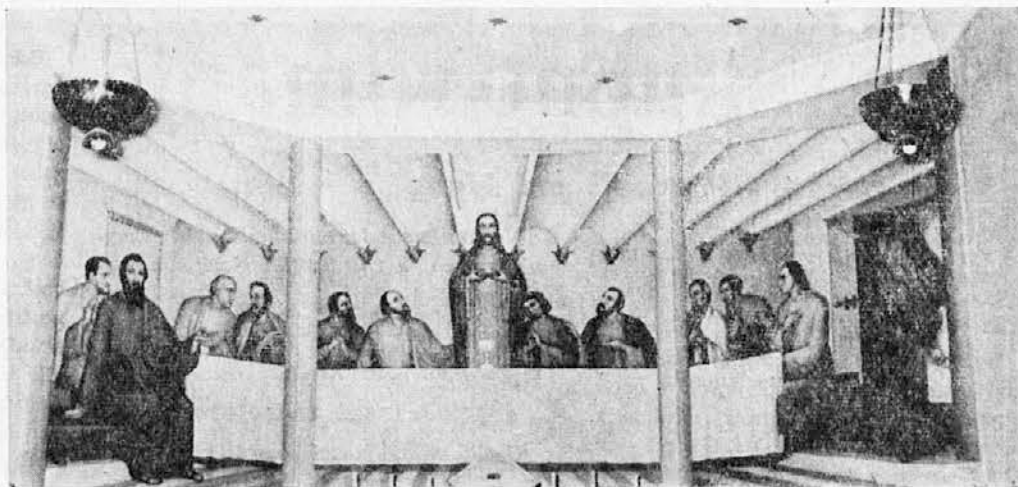
Posamezna številka L 30

Vstali Zveličar sveti v zgodovini in v našem življenju

Jezus živi v zgodovini sveta

Človeška zgodovina prejema luč od Kristusa. Brez njega je kaos, zmešnjava, ki nima nobenega pomena. Po njem pa prejema neizmerno vrednost. Predstavlja nam dve vrsti ljudi, najprej tiste, ki živijo z njim, in druge, ki živijo brez njega ali proti njemu. Oboji dokazujejo, kako zelo ga potrebujejo. Pred njegovim prihodom so ga ljudje pričakovali kot tistega, ki ima priti, da bi dobili nazaj nadnaravne poteze božjih otrok, da bi živeli življenje, kakršno je primerno njihovu dostojanstvu. Živa korenina, iz katere je zavestno ali nezavestno upanje, je bila, po človekovem padcu, božja obljuba, in prihod Sina božjega, ki je sprejel človeško naravo in živel med ljudmi, da jim prinese resnico in po svoji smrti novo življenje. Ko je bil prišel na svet, se je zopet pokazalo, kako ga ljudje potrebujejo, da ne postanejo kakor brezumna živina ali zveri, ampak se čutijo bitja, ki imajo veliko dostojanstvo in so namenjena za večni cilj. Ob njem se pokaže, na kakšni stopnji so ljudje. Čim bolj se ga držijo, tem višjo stopnjo dosegajo, čim bolj se od njega oddaljujejo ali ga zavrežejo, tem globlje padejo.

Tako glejte na človeško zgodovino; v tej luči presojajte dogodke, ljudi, napredek in nazadovanje, pa boste spoznali, da to ni

Tone Kralj: ZADNJA VEČERJA (v cerkvi v Trebbi)

Vsi so se zarotili zoper Kristusa

Dejal sem, da Jezus živi v zgodovini sveta. Obnavljajo pa se tudi skrivnosti njegovega zemeljskega življenja, v vsaki dobi na način, ki odgovarja mišljenju ljudi. Komunizem trdi, da Kristus sploh nikdar ni živel. Domišlja si, da bo s surovo silo podrl vse ovire, ki se ustavljajo, da doseže svoje cilje. Trditev ali odlok strankinih organov (kakor nekoč odlok ločine farizejev) naj bi zadostoval, da Kristusa odstrani iz zgodovine, kakor ga sedaj hoče uničiti z divjim preganjanjem v njegovem skrivnostnem telesu, v njegovi Cerkvi. Pa ni samo komunizem, ki se proti njemu bori. Tedaj so se vsi zarotili proti njemu: farizeji in saduceji, Pilat in Herod. Proti Kristusu so bili vsi in so tudi danes vsi. Imenujejo jih laicizme v mišljenju, življenju, političnem delovanju. Vsak gleda na svoj način, a vsi bi radi odstranili Kristusa in njegovo Cerkev, ga uničili ali ga prisilili, da bi utihnil. Če dobro pregledate, boste videli, da se ponavljajo stari verski, politični in filozofski dokazi, ki se vsi zaključujejo s skeptičnim Pilatovim vprašanjem: Kaj je resnica? To naj bi bil zaključek zadnjih dognanj, pa je v resnici samo izraz obupa, brezumnosti, ošabnega zanikanja in nemira, ki prehaja iz filozofije v umetnost in življenje. Posledica tega je življenje, ki je prežeto s slepim in nebrzdanim uživanjem, s pohlepom po denarju in spolnosti, ki je polno surovosti, pa prazno ljubezni. Sad tega je razkroj družin in odrasčanje mladine brez načel in brez vzorov. To je življenje brez vsakega moralnega čuta, življenje praznih tožba in navidezne učenosti, znanstvenega napredka in mračnih zločinov. Vse to leži kakor težka mora nad bolnim človeštvom. »To je vaša ura in oblast teme.« Čuti se v zgodovini Kristus v svojem skrivnostnem telesu, ko se proti njemu bore in ga križajo. Ni ga v navkih in poizkusih, ki prinašajo pogubne sadove. Narodno zagriženi farizeji so postali strogi čuvarji davkov, ki jih je treba plačevati Rimljanom, in zagovorniki tuje oblasti Cezarja, samo da bi dosegli, da bi Kristusa beseda utihnila. Vse so bili pripravljeni sprejeti, le Kristusa ne, ker se je moglo približati k njemu samo brez ošabnosti, s čistim srcem, z iskreno ljubeznijo in s čistimi rokami.

Dogajajo se danes najbolj čudne reči: ljudje hočejo, da bi prišlo do nemogočega, da bi namreč iz določenih vzrokov ne sledile posledice, ki sicer iz njih nujno izhajajo. Hočejo zapreti izvir in se strašijo, če ne daje več vode, zastrupljajo kruh in se zgražajo, če

široko morje. Znano bi se jim zgoditi, da se ne vrnejo več.

Vedno se je treba odločiti za Kristusa ali proti njemu na nestetih poljih človekovega mišljenja in delovanja. Naša doba je pokazala, kam človek pride brez njega: od razdejanj vojne do uničevalnih taborišč, od zaslužnih narodov do češčenja malikov, od izrabljanja človeka do največjega ponižanja. Premislimo v luči poveljane vstajenja, kam pridemo, če hodimo z njim: do vseh pravičnih ciljev, do najplemenitejših in najdržnejših, samo če imajo v središču človeka, njegovo povišanje, njegovo dostojanstvo, njegovo rešitev za čas in za večnost. Družina, šola, delo, družba najdejo samo v Kristusu pravo mesto in moč, da postanejo, kar morajo biti v službi človeka v vseh njegovih položajih. Do jasne in trdnega prepričanja v teh stvareh pride človek samo po dolgem in ponižnem premišljevanju ter po molitvi. In k temu nas vabijo velikonočni prazniki.

Vstali Zveličar v mojem in vašem življenju

Skupaj z vami se hočem danes ozreti na vstalega Zveličarja. O njem mi je pripovedovala moja mati, ko sem komaj začel spoznavati svet; na njem se je ustavljal moj pogled, ob zori mojega zemeljskega življenja. Njemu so veljali prvi utripi mojega srca. Potem je sledilo življenje s svojimi čari, prevarami, navdušenjem in malodušnostjo, s svojimi napori in zmagami, z žrtvijo in radostjo, s solzami in porazi; dolga pisana pot, ponoči, podnevi, v viharjih,

P. F.

Čujte, zvonovi...

Čujte, zvonovi slovesno zvonijo, danes veselo je vsako srce. Pevci mogočno pojo melodijo, vsi z aletujo Gospoda slave.

Sveto Vstajenje povsod se proslavlja, vstali Zveličar ljudi blagoslavlja. Bogu se klanjajo verniki vsi vsak ga ponižno goreče časti.

v jutranjem miru in tihoti, leto za letom, ljudje in opravila vsak dan, delo in dogodki, ki te potegnejo za seboj, da te hočejo uničiti, in zopet pot, stara pot, da greš naprej utrujen, pa vendar gotov... In Jezus na vsakem ovinku, ob vsakem težkem koraku, v najtemnejših trenutkih, Jezus, od zaupnega razmerja pri prvem svetem obhajilu do viška pri mašniškem posvečenju, On, zvesti prijatelj, ki se nikdar ne izneveri, nikdar ne odpove v stiski, ki daje tisočkrat več kakor si zapustil, kadar ne zapustiš njegove roke, njegovega srca, življenja z njim... Dovolite, da ob premišljevanju svojega življenja, ki je življenje vsakega izmed nas, izpovedujem danes, ko se slavošpevi dvigajo k Vstalemu, ljubezen, kakršne je sposobno naše ubogo srce, iskreno in čisto ljubezen zanj, ljubezen, ki pomeni gotovost, veselje, zvestobo, darovanje in obljubo vsega, česar še pričakuje od nas danes in vse do našega zadnjega vzdihla.

Ta ljubezen kliče z glasom Marije Magdalene: Moj Učenik! in ga gleda s svojimi očmi, ki so srečne, da so ga zopet našle; trepeti s Tomažem, ki ni hotel sprejeti trdnega prepričanja drugih apostolov: Moj Gospod in moj Bog! Joka s Petrom, ki mu spomin na njegovo slabost ne brani, da ob jezeru trikrat zatrdi: Gospod, ti veš, da te ljubim.

V tej ljubezni, ki nas vodi k njemu in nas priklepa nanj, je za nas obljuba in življenje, nam je razodetje tega, kar najlepšega posedujemo, to je vere in upanja, češčenja in zahvale; je trdna volja, da hočemo vedno hoditi z njim po poti vstajenja. V tej ljubezni je vrednost, pomen, sijaj praznika, ki ga danes ohajamo, vrednost naše Velike noči.

ANTON SANTIN, škof

★ »Knjižice« želijo svojim bralcem, prijateljem, sodelavcem blagoslovljene velikonočne praznike. »Knjižice« izhajajo v Marijanišču na Tržaškem. Nova knjižica bo »NAŠA DRUŽINA«.

POGLED NA BOŽJI GROB V GORIŠKI STOLNI CERKVI

KRŠČANSKI NAUK

Kdo je napovedani Odrešenik?

Preroki stare zaveze so vedno bolj jasno napovedovali obljubljenega poslanca božjega. Izaija je 700 let pred njegovim prihodom že povedal, da se bo imenoval Emanuel, to je Bog med nami. Zadnji prerok med njimi, Janez Krstnik, pa ga ni samo napovedal, ampak ga je svojim zbranim učencem s prstom pokazal: »Glejte Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta.« (Jan 1, 29), In sv. Luka (3, 21) pove še več: »Ko je vse ljudstvo prejelo krst in je bil tudi Jezus krščen ter je molil, se je odprlo nebo in prišel je nanj Sv. Duh v telesni podobi kakor golob; in zaslišal se je glas iz nebes: Ti si moj ljubljeni sin, nad teboj imam veselje.«

Tako je po mnogih tisočletjih Stvarnik izpolnil že v raju dano obljubo. Odrešenik z imenom Jezus se je pojavil med vernimi Izraelci tam pri reki Jordanu in je s krstom nastopil svoje odrešilno delo. Opisujejo nam to sv. evangelisti.

Po krstu v Jordanu je šel Jezus v puščavo, tam se je 40 dni postil in molil. Nato je odšel v Galilejo in je povsod oznanjal: »Čas se je dopolnil in božje kraljestvo se je približalo; delajte pokoro in verujte evangeliju.« (Mar 1, 12-15).

Odrešenik nastopa povsod, kamor pride, kot poslanec božji, uči in dobrote deli ter oznanja tisto, po čemer so Izraelci skozi stoletja hrepeneli, kar so preroki napovedovali in kar so tudi pismarji in farizeji pričakovali, a seveda v nastopu mogočnega vojskovodje, ki naj bi z ognjem in mečem rešil Izraela tuje nadvlade. Zato ponižnega in krotkega Odrešenika niso sprejeli.

Iz življenja Cerkve

V ameriški prestolnici več črnih kot belih prebivalcev

Zanimivo je, da je v ameriški prestolnici Washingtonu več črnih kot belih prebivalcev. Po uradni statistiki je bilo ob koncu preteklega leta v mestu 411.737 črnih prebivalcev od skupnega števila 763.956. V odstotkih tvori črno prebivalstvo 54 procentov.

Novi tajnik konzistorialne kongregacije

Za novega tajnika konzistorialne kongregacije je sveti oče imenoval kardinala Karla Confalonierija, ki naslednje umrlega kardinala Mimmijsa. Novi tajnik je doma iz milanske škofije. Kardinal Ahil Ratti ga je izbral za svojega tajnika in ga je obdržal pri sebi tudi potem, ko je bil izvoljen za papeža.

Uspešen boj proti komunizmu

Krščanski socialni nauk je edina izbira za borbo proti komunizmu, tako je izjavil

Emil Maspero, izvršni tajnik južnoafriške konfederacije krščanskih sindikatov. Dejal je, da odločilni boj ni med kapitalizmom in komunizmom, kakor komunizem vedno poudarja, da s tem zakrije prave namene svojega boja, ampak med krščanstvom in komunizmom. Omenjeni izvršni tajnik je prepotoval vse dežele Latinske Amerike in zbiral prigrisatve za udeležbo na 14. svetovnem kongresu krščanskih sindikatov, ki bo letos v Parizu od 27. junija do 1. julija.

Udeležba sv. očeta pri obredih velike noči

Sveti oče bo na velikonočno nedeljo opravil slovesno sveto mašo v vatikanski baziliki in podelil blagoslov vsemu svetu. Blagoslov bo podelil okrog 12.30. Prenesla ga bo tudi ital. radijska služba.

Mednarodno romanje letalcev

Mednarodno romanje letalcev v Lurd bo 10. in 11. junija pod vodstvom kardinala Richauda, nadškofa iz Bordeauxa.

RAZNE NOVICE

Znižane telefonske tarife

Od 1. aprila dalje bodo telefonske tarife za razgovore v razdalji od 400 km naprej znižane za 10 odstotkov. Od 25 do 50 odstotkov pa bodo znižane tarife za telefonske pogovore med Italijo in različnimi državami Zapadne Evrope. Znižane bodo tudi tarife za nočne razgovore od 23. do 7. ure jutraj. Te slednje veljajo tudi za Italijo.

Odpravljeni izpiti za sprejem v srednje šole

Senatna komisija je soglasno sprejela predlog o odpravi izpita za sprejem v srednje šole. Zakon bodo poskusno izvedli že v prihodnjem šolskem letu.

Prošnje za službo v otroških kolonijah

Prefektura bo od 1. do 29. aprila sprejemala prošnje za sprejem osebja v otroške kolonije v poletnih mesecih. Prošnja na navadnem papirju mora vsebovati osebne podatke, študijski naslov in potrdilo o italijanskem državljanstvu.

Madeži na soncu

Meteorološka opazovalnica v Faenzi je sporočila, da se je sonce prebudilo iz zimskega spanja. Zapazili so namreč na soncu ogromne madeže, ki merijo v širino 50 tisoč km in so vidni tudi s prostim očesom skozi močno zasenčeno steklo. To velikansko obsenčeno področje na soncu, ki bi lahko sprejelo vase več naših zemelj, je podvrženo naglim in pogostim spremembam. Te sončne motnje so dne 26. marca zadele sončni poldnevnik in bodo izginile na drugi polobli dne 2. aprila. Povzročile bodo najrazličnejše električne, magnetične, telurične in kozmične motnje.

Nov uspeh ruskih znanstvenikov

Agencija TASS je dne 25. marca sporočila, da je peta ruska kozmična ladja z živo psičko srečno spet pristala na zemlji, potem ko je v 88 minutah preletela pot okoli

zemlje. Kozmična ladja je tehtala 4695 kilogramov in je na ukaz, ki ga je dobila z Zemlje, zopet pristala na ruskem ozemlju. Psička »Zvezdačka« se je čila in zdrava vrnila znova na zemljo, kar daje upanje, da bo v kratkem lahko tudi človek podel v vesolje in se nato srečno spet vrnil na zemljo.

Tudi z oporišča v Cape Canaveral poročajo o uspehi izstrelitvi satelita »Explorer X«, ki je stopil v tir okoli Zemlje v višini 185 km in leti s hitrostjo 38.400 km na uro. Računajo, da bo dosegel razdaljo 149.000 km od Zemlje.

Podrli bodo newyorški »Metropolitan«

Sedanjí sedež newyorškega gledališča Metropolitan bodo leta 1964 podrli, potem ko bodo postavili novega v Lincoln Center. Ustanova Foundation je v ta namen določila za novi center en milijon dolarjev. Gledališče Metropolitan je bilo postavljeno leta 1883 in njegovi ravnatelji so se le težka odločili in odobrili, da se poruši.

PIRHI — POEZIJA SLOVENSKE VELIKE NOČI

Jubilejno leto socialnih okrožnic

Na socialnem področju obhajamo letos dva velika jubileja: 70-letnico socialne okrožnice »Rerum novarum«, ki jo je izdal papež Leon XIII., in 30-letnico socialne okrožnice »Quadragesimo anno«, ki jo je izdal papež Pij XI. Po vsem svetu, razen za železno zaveso, se bodo v tem letu vršile večje in manjše jubilejne svečanosti. V Rimu bo velik mednarodni delavski kongres in ob tej priložnosti bo sedanji papež Janez XXIII. izdal novo socialno okrožnico. Že sedaj je silno zanimanje za to okrožnico. Slovesna jubilejna zborovanja bodo imele letos številne krščanske delavske in tudi krščanske delodajalske organizacije.

Tudi mi Slovenci, ki živimo v svobod-

nem svetu, se hočemo letos spominjati obeh okrožnic in hočemo slovesno praznovati njun jubilej. To hočemo storiti zlasti še zato, ker vemo, da nasilni komunistični režim doma ne bo dopustil nobene proslave. Bomo pa zato tem bolj glasno praznovali ta jubilej mi Slovenci, ki nam usta niso zavezana.

O vsebini, pomenu in sadovih obeh jubilejnih okrožnic bomo letos še pisali. Danes naj naglasimo samo to, da sta obe okrožnici zgodovinska prelomnica v reševanju gospodarsko socialnih vprašanj. O okrožnici »Rerum novarum« lahko rečemo, da je imela naravnost revolucionarni značaj. Leon XIII. jo je namreč izdal v času, ko sta bila v polnem razmahu go-

spodarski liberalizem in kruti in brezobzirni kapitalizem. V imenu napačno pojmovane svobode so delodajalci do skrajnosti izžemali delavske množice, odirali konzumenta in si kopičili ogromno bogastvo. To delovanje so štitele liberalne vlade in ta sistem so znanstveno utemeljevali gospodarski strokovnjaki iz šole gospodarskega liberalizma. Ta sistem so odobraval tudi nekateri katoličani.

Proti temu splošnemu svetovnemu javnemu mnenju je nastopil s silno ostro besedo papež Leon XIII. Obsodil je kopičenje bogastva v rokah maloštevilnih, dočim živi večina v bedi. Zlasti je obsodil nečloveško izžemanje proletarijata. Dal je navodila za rešitev delavskega vprašanja in zlasti za ureditev pravičnega razmerja med delavci in delodajalci.

Odmev prve socialne okrožnice je bil ogromen, kakor je mogel 40 let pozneje ugotoviti papež Pij XI. v drugi socialni okrožnici. Glas okrožnice »Rerum novarum« se ni izgubil v praznino. Strmeč so ga poslušali in v velikim zadovoljstvom sprejeli ne le poslušni sinovi Cerkve, temveč tudi premnogi taki, ki so se poslej bodisi z zasebnim študijem ali kot zakonodajalci trudili s socialnimi in gospodarskimi vprašanji. Sploh noben znanstvenik in noben zakonodajalec ni mogel posej mimo te okrožnice, kadar je šlo za socialno vprašanje. (Glej o tem: dr. Ivan Ahčin, Ob jubileju).

Podobno mnenje bi lahko izrekli tudi o okrožnici »Quadragesimo anno«.

Za slovesno proslavo jubileja omenjenih socialnih okrožnic med svobodnimi Slovenci je dala pobudo naša agilna socialna organizacija »Družabna Pravda«, okoli katere se zbirajo naši socialni delavci, ki so izšli, nekateri še iz šole dr. J. E. Kreka, drugi pa so se učili pri dr. Alešu Ušeničniku in dr. Ivanu Ahčinu. Prav bi bilo, da bi ta pobuda našla krepak odmev med vsemi Slovenci, zlasti pa še v vsem slovenskem časopisju in v vseh slovenskih organizacijah.

Socialno vprašanje je del našega narodnega vprašanja. Urejene socialne razmere ustvarjajo socialno blaginjo, ki je pogoj za socialni mir brez razredne borbe in krvavih socialnih revolucij.

Jubilejno leto papeških socialnih okrožnic naj v vseh Slovencih po vsem svetu znova podžge zanimanje za socialne in gospodarske probleme in utrdi voljo — posebej pri mladini — za študij teh problemov in za praktično socialno delo med slovenskim ljudstvom.

R. SMERSU

Naše skupno romanje

Loreto - Pompeji pri Neaplju - Rim

od 1. do 6. julija

Sobota, 1. julija — ob desetih zvečer odhod z glavne postaje v Trstu.

Nedelja, 2. julija (praznik Marijinega obiskanja) — Okrog petih prihod v Loreto. Prevoz z avtobusi s postaje k svetišču »svete hišice«, kjer bo ob 6.30 sveta maša. Ogled svetišča in kraja. Približno ob desetih nadaljujemo pot proti Neaplju, kamor dospemo ob šestih zvečer. Razmestitev po hotelih in večerje.

Ponedeljek 3. julija — Zjutraj odhod v Pompeje, kjer bo ob 7.30 v znamenitem svetišču Rožnovenske Matere božje skupna pobožnost. Po zajtrku ogled kraja in izkopanih starih Pompejev, ki jih je zasul ognjenik Vezuv leta 79. Okrog 14. ure kosilo v Neaplju. Popoldne ogled mesta Neapelj (z avtobusi).

Torek, 4. julija — Prosti dan v Neaplju. Dana je možnost za natančnejši ogled mesta in za izlete v okolico (Vezuv, Amalfi in Sorrento, Capri).

Sreda, 5. julija — Zjutraj odhod iz Neaplja in prihod v Rim, kamor dospemo okoli 9. ure. Prevoz k cerkvi sv. Petra in k avlienci svetega očeta, kjer se mu bomo poklonili za njegovo 80-letnico. Po kosilu z avtobusi ogled mesta. Po večerji prevoz z avtobusi skozi razsvetljeno mesto na postajo, od koder odpelje vlak okoli 22. ure proti Trstu.

Cetrtek 6. julija — Ob osmih zjutraj prihod v Trst.

VPISOVANJE: V Trstu pri slovenskih dušnih pastirjih; v Gorici pri upravi Katoliškega glasa (Riva Piazzutta, 18). Vpišite še čimprej, vsaj do konca aprila!

Stroški — Lir 21.000 + 1.000 lir vpisnine (skupno 22.000 lir). V tej vsoti je vključeno: vožnja, prenočevanje, hrana od prihoda v Neapelj do odhoda iz Rima, prevoz z avtobusi pri ogledu Neaplja (3. julija) in Rima. (V Neaplju stanujemo v hotelih druge kategorije blizu postaje. So-be so z 2, 3 in 4 posteljami). V tej vsoti niso vključeni stroški za morebitne izlete 4. julija. Zvezničarji, ki imajo prosto vožnjo, plačajo Lir 15.000 + 1.000 vpisnine. Otroci do 14. leta pa Lir 18.000 + 1.000 vpisnine.

Izleti 4. julija: Za doplačilo organizira CIT izlete v naslednje kraje: Sorrento-Amalfi (Lir 2.000), Vezuv (Lir 1.900), Capri (2.700). Pri vpisu je treba povedati, če kdo želi na izlet in kam.

Plačevanje: Pri vpisu plačate Lir 1.000 vpisnine (ki se v slučaju odpovedi ne vrne) in nekaj na račun potnih stroškov. Drugo lahko plačujete v obrokih do začetka junija.

Nadaljujmo z lepo tradicijo naših skupnih romanj k znamenitim Marijinim svetiščem!

Romarski odbor

Italija je odlikovala jugoslovanske znanstvenike

Generalni italijanski konzul De Giovanni je v Zagrebu podelil dvema jugoslovanskima znanstvenikoma visoka odlikovanja, ki mu jih je izročil predsednik italijanske republike Gronchi. Doktor Grka Novak, predsednik jugoslovanske akademije, je bil odlikovan s križem viteza za svoja umetnostna in znanstvena dela; profesor Mirko Deanovič, izdajatelj italijansko-srbsko-hrvaškega slovarja in ustanovitelj seminarja za italijanščino in literaturo na zagrebški univerzi, je bil imenovan za komendatorja.

Pri podelitvi nagrad so bile navzoče najvišje hrvaške državne in šolske oblasti.

Nov turistični vizum za Jugoslavijo

Jugoslovanske konzularne oblasti bodo s 1. majem letos uvedle nov vizum za turistična potovanja v Jugoslavijo. Vizum bo veljal eno leto, in sicer za tri potovanja. Na vsakem potovanju se bo turist lahko zadržal v Jugoslaviji po en mesec.

Ni je vzvišenejše strasti, kot je strast za spoznanje resnice.

Olivaint

Hollywood je po 34 letih izgubil Oskarja

Najbolj zaželjene nagrade v filmskem svetu ne bodo letos razdelili v Hollywoodu, temveč v Sv. Moniki. Ta odločitev je dala povod za mnoga nasprotovanja, toda vsi protesti so bili zaman.

Dne 27. februarja bi se moralo v hollywoodskem »Pantages Theatre« vršiti 33. razdeljevanje nagrade Oskar; toda najbolj priljubljeno manifestacijo, ki jo letno organizira »Academy of Motion Picture Arts and Sciences«, so prenesli na skoro dva meseca pozneje in sicer na 16. april; ta manifestacija se ne bo vršila v Hollywoodu, temveč v Sv. Moniki. To odločitev so produkcijske hiše sprejele z velikim nezadovoljstvom. Nekateri producenti so protestirali pri Margaret Herrick, ravnateljici »Academy Awards« in pri Steveju Braidy-u, voditelju organizacijskega odbora. Toda vse to ni nič pomagalo; organizatorji so ostali pri svojem stališču: kipe »Oskarjev« bodo razdelili v Sv. Moniki in zamudo dveh mesecev je treba pripisati pripravam.

To je morda prvi velik poraz, ki ga doživlja Hollywood: s tem se namreč neha prvenstvo, ki ga je doslej imel. Medtem ko evropski film vedno bolj ogroža ameriško kinematografijo, zgubi filmska Meka s tem spet kos svoje krone: največja umetniška manifestacija v Združenih državah ne bo več v njenem naročju, temveč v neznatnem mestecu. Za magnate hollywoodske filmske industrije je bil to hud udarec: odreči se morajo prvenstvu, ki ga imajo že od leta 1927. Takrat je namreč pet sto producentov ustanovilo »Academy of Motion Picture and Sciences« in sklenilo, da se bodo letno podeljevale nagrade za pospeševanje filmske industrije. Tisto leto je predstavljalo zlato dobo za ameriški kino: pojavil se je zvok,

bil je čas, ko je blestela zvezda Grete Garbo, Johna Barrymora, Von Stroheima, Vidorja, De Mille-ja. Zlati kipec je bil zamilsel režiserja Cedrica Gibbonsa in kiparja Georgeja Stanleya. Toda samo štiri leta pozneje je zlati kipec dobil ime »Oskar«. Ko je nekega dne Margaret Herrick opazovala kipec, je rekla: »Sele sedaj sem opazila, da je kipec podoben stricu Oskarju.« Neki časnikar, ki je bil tedaj prisoten, se je spomnil teh besed in kipec je odslej postal enostavno Oskar.

V prvih časih je bilo število Oskarjev zelo omejeno: najboljši igralec, najboljša igralka, najboljši film in najboljši režiser. Toda z evolucijo filmske tehnike so postajali vedno številnejši. Prvi Oskar za najboljši tuji film so začeli podeljevati komaj leta 1956. Glede Oskarja za leto 1960 se doslej še ne poznajo imena kandidatov. To je znamenje, da imajo organizatorji precejšnje težave v zvezi s spremembo kraja te umetniške manifestacije. Vsekakor pa se že domneva, kateri bi bili možni kandidati za nagrado: filmi »Spartacus«, »Domov po nevihti«, »Stanovanje« in »Exodus«; najboljši igralci naj bi bili: Jack Lemmon za »Stanovanje«, Alec Guinness za »Wisky in slava«, Fredrich March za »...In Bog je ustvaril hudiča«. Najboljše igralko: Shirley Mc Laine za »Stanovanje«, Doris Day za »Nočne čipke«, Elizabeth Taylor za »Venero v vizionu«. Med tujimi filmi naj bi bili kandidati za Oskarja naslednji: italijanski »Kafk«, francoski »Resnica«, švedski »Vodnjak device«. Vsekakor pa je zdaj težko uganiti, kdo bo dobil Oskarja 1960. Že mnogokrat so se namreč zgodila presenečenja: nagrado so dobili igralci in filmi, ki so šli mimo skoro neopaženi.

MIRA

Med velikim snežnim metežem je neki prodajalnik zagledal po pločniku gospoda, ki je s palico tipal po velikanskih kupih snega. Misleč, da je slep in bi rad prekoračil cesto, se mu je ponudil za spremstvo.

»O, ne, hvala,« mu je ta odgovoril, »iščem svoj avtomobil.«

Smrt Poncija Pilata

Nobeno staro pogansko ime ni ostalo tako znamenito in obenem v tako žalostnem slovesu; nobeno se tolikokrat ne izgovarja kot ime, ki je bilo tako tesno povezano z najbolj tragičnim in važnim dogodkom svetovne zgodovine, s trpljenjem in smrtjo Odrašenika sveta Jezusa Kristusa, ime Poncija Pilata.

Poncij Pilat, namestnik rimskega cesarja v Judeji, ni bil ravno najbolj vzoren državni zastopnik in upravnik: marsikaj se v njegovem poslovanju ni skladalo z rimskimi postavami, zaradi tega je živel v strahu, da bi ga ne zatožili pri cesarju v Rimu in ga spravili ob ugled, čast in službo. Zato je razumljivo, da je večkrat ugodil zahtevam, ki niso bile v soglasju z njegovo službo in zakonom. Ko pa spozna podložniki šibko stran predstojnika, ga začnejo zlorabljati v svoje namene, da nima več prostih rok kakor bi hotel.

Trdovratnost Judov ni dopustila, da bi sprejeli Gospodov nauk; zavrgli so ga in sklenili Kristusa umoriti. Ker pa sami niso smeli nikogar usmrtiti zaradi višje oblasti Rimljanov, so privlekli Kristusa pred cesarskega namestnika Pilata, da bi ga on obsodil na smrt. Pilat je sicer spoznal in bil prepričan, da sodi nedolžnega, toda strah pred ljudstvom, ki ovira in zabrani toliko dobrega na svetu, je premagal njegovo prepričanje. Niti posredovanje njegove žene, ki ga je svarila, naj si ne omdeljuje rok s krvjo tega pravičnega, ni imelo uspeha proti njegovemu strahu; prepustil ga je razdirjani množici, da ga je križala. JUDGE so dosegli, kar so hoteli, Pilatu pa ni to nič pomagalo; zgubil je čast in službo, ker so ga JUDGE — čeprav je ustregel njihovim zahtevam — zatožili pri cesarju v Rimu, ki mu je odzval čast cesarskega namestnika ter ga poslal v pregnanstvo v mesto Vienne v Galiji, sedanji Franciji. Njegova žena Klavdija Procula se je takoj po obsodbi Kristusa ločila od njega in se pridružila skupini pobožnih žena v Jeruzalemu. Pilata je pa spremljala in v pregnanstvo neka druga žena, Marcia. Ta je storila vse mogoče, da bi mu olajšala težko usodo osamljenosti in žalosti, ki ga je navdajala ob spominu na preteklost zaradi krivične obsodbe Zveličarja. Pilat je postajal vedno bolj čmeren in zamišljen; kot brezumen je taval ure in ure po samotnih krajih; nikjer ni mogel najti miru, kot da ga preganjajo boginje maščevanja.

Zgodilo se je, da se je istočasno mudila v tistem kraju neka mlada ženska z imenom Marta, znana iz svetega pisma, v hiši katere se je Zveličar večkrat mudil in kateri je od smrti obudil brata Lazarja. Bivala je tam začasno, da bi vsaj nekaj stanovanec pridobila za Kristusovo vero. Zaradi njenega pobožnega in svetega življenja so jo kmalu vsi spoznali in ji povsod, kjer se je prikazala, izkazovali veliko spoštovanje.

Med drugimi je hotel osebno poznati to osebo, o kateri se je toliko govorilo, neki mladenič, sin premožnih staršev v mestu. Da bi sosegel svoj namen, je odvezal čoln ob obrežju reke Rhone ter odveslal proti nasprotnemu bregu. Sredi deroče vode se je pa čoln prekucnil in ubogi mladenič je našel smrt v valovih. Ribiči so ga mrtvega potegnili iz vode, položili na obrežje in obvestili o nesreči starše, ki so se takoj z drugimi ljudmi zbrali na mestu nesreče ter začeli objokovati sina, ki je na tako tragičen način zgubil življenje.

Bog je hotel, da je tisti čas prišla tam mimo tudi devica, o kateri smo govorili. Ustavila se je in z velikim sočutjem gledala žalostni prizor.

Približala sta se tudi Pilat in Marcia. Radovedna sta pristopila k množici ter vprašala, kaj se je bilo zgodilo. Ko sta dobila odgovor, sta počakala, kaj bo. Zvedela sta obenem, da se nahaja zraven tudi di mlada devica iz Betanije v Judeji, ki ji mlada devica iz Betanije v Judeji, ki je bila oblečena po orientalskem načinu. »Pomagaj nam, vrni nam sina,« je s starši vzdihovala in prosila vsa množica. »Toliko si nam pripovedovala o tvojem mogočnem in usmiljenem Bogu, tolikokrat hvalila njegovo dobroto, zato smemo pričakovati, da bo zdaj pokazal svojo moč nam, težko prizadetim staršem. Ali je morda On manj mogočen od naše boginje Proserpine, ki je Adonisa vzbudila od smrti k življenju?«

»Ne govorite tako nespoštljivo o mojem Bogu,« odgovori tujka resno. »Bog, o katerem sem vam govorila, se imenuje sam vstajenje in življenje; videla sem ga v Be-

taniji v Judeji, ko je obudil od smrti mojega brata Lazarja, ki je bil že štiri dni v grobu.«

Ker je postajal govor vedno bolj živahen, sta se Pilat in Marcia še bolj približala in poslušala z velikim zanimanjem.

»O katerem Bogu govoriš?« so spraševali posamezni radovedneži.

»O Jezusu Kristusu, Bogu, kateremu hvala vekomaj,« odgovori devica in se prikloni; »katerega imenu se morajo pripogibati kolena vseh v nebesih, na zemlji in pod zemljo.«

Ko je Marcia zaslišala ime Jezus, je silila v Pilata, da bi odšel, toda on jo je odločno zavrnil in rekel, da želi počakati in videti, kako se bo stvar končala.

Starši in sorodniki so znova začeli prositi tujko, naj se v tem žalostnem trenutku

iz globokega spanja, vstane in začne hvaliti Jezusa Kristusa, resničnega Boga od vekomaj. Globoko ganjena od začudenja in veselja objameta oče in mati oživelega sina in začeta z drugimi hvaliti Boga, ki je storil tako velik čudež. Odpovedo se poganstvu in sprejemajo vero v križanega Sina božjega.

Pilat in Marcia sta od blizu videle ves prizor. Slišala sta molitev device in videla, da je Oni, ki ga je Pilat obsodil v sramotno smrt na križu, oživel mrtvega mladeniča. Slišala sta tudi vse navzoče, ki so videli čudež, glasno pripoznati: »Da, Jezus Kristus je pravi Bog, kateremu naj bo hvala vekomaj!«

Pilat ni mogel prenesti tega klika, ki mu je tako grozno brnel v ušesih; pustil je ženo ter se oddaljil... Še tisti večer so

CVETOCA IDILA

zavzame za mladeniča in ga zopet pokliče v življenje.

»Saj si nam govorila, da Jezus Kristus, Bog, vse premore; vidiš našo žalost in vero; pokaži, da si govorila resnico in da je tisti, o katerem si govorila, res vsemogočen; prosi ga, naj oživi našega ljubljenelega sina, naše veselje in oporo, potem bomo sledili tvojemu zgledu, zapustili naše bogove in častili Kristusa.«

Pomenljiv molk je sledil tem besedam; vseh oči so bile uprte v tujko, ko ta dvigne oči proti nebu, pobožno sklene roke in govori z razločnim glasom:

»O Jezus, ki si me na zemlji počastil s svojim prijateljstvom in mi rekel: „Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v me veruje, bo živel vekomaj, četudi je umrl,“ — dovoli mi, naj tukaj ponovim, kar sem ti takrat odgovorila: Vem, da vse premoreš in Ti Bog vse izpolni, kar želiš. Prišla je ura, da že vnaprej zahvalim Vsemogočnega, ki nas je v Betaniji obiskal, da me usliši zaradi tega ljudstva, ki tukaj čaka, da bodo verovali, da si me ti poslal.«

Noben glas ni motil pobožne tišine. Vse oči so gledale devico in mrtvega na tleh. Komaj je končala molitev, začne mladenič dihati, odpre oči, ko da se je zbudil

ribiči videli truplo moža s stisnjenimi pestmi in spačenim obrazom, ki so ga valovi gnali po reki. Kakor hitro se je mrlči približal bregu, so ga valovi zopet odnesli proti sredini reke, kot da noče zemlja sprejeti telo tistega, ki je obsodil vsemogočnega Stvarnika na smrt. Končno so vendar vzeli truplo iz vode in ga prepekljali v Helvetio ali današnjo Švico ter potopili v neko jezero, ki se po njem imenuje Pilatovo jezero.

Na mestu, kjer je Pilat končal svoje življenje, je postavila njegova soproga — ki se je po teh dogodkih pridružila krščanski skupini — kamnit spomenik, ki stoji izven mesta Vienne ob državni cesti. Njegova oblika kaže na veliko starost; sicer nima nobenega napisu, toda ustno izročilo, ki se je ohranilo toliko stoletij, je najboljši dokaz. Se dandanes pravijo ljudje, kažoč na čuden spomenik, še bolj začudenemu tujcu: »To je spomenik Ponciju Pilatu.«

(To zgodbo sem našel v neki stari knjigi in jo prevedel in malo popravil. Nekaj je zgodovinsko, drugo legenda. O Pilatu je marsikaj povedala tudi Therese Neumann iz Komersreuth v Nemčiji, ki je v zamaknjenju videla vse Kristusovo trpljenje.)

R. L.

Oče Piere, angel ubogih, je postal apostol trpljenja

Abbé Piere je šel v pozabo. Svet ga ne omenja več. Leta 1954 je ta preprosti francoski duhovnik zrevolucioniral francosko ljudsko mnenje in začel s tisto čudovito križarsko vojno ljubezni, ki je vrnila upanje in življenje tisočim in tisočim zavrnencem človeštva. Mogočni Paris je osramočen obstal, ko mu je ta preprosti duhovnik odkril njegove najsrčnejše rane, ko mu je pokazal zakulisno sliko najbednejših v njegovem predmestju.

Abbé Piere je danes samo še trpeči apostol najbednejših. Na smrt utrujen od prekomernega dela, a še vedno neuklonljiv v svojih idealih in ljubezni, se je moral umakniti iz javnega življenja in sprejeti nase težak križ trpljenja. Najprej živčna izčrpanost, nato operacija za operacijo in danes, po šesti operaciji, leži še vedno težko bolan.

Preveč je zaupal ljudem, pravijo njegovi prijatelji, preprost in iskren kot otrok ni imel pojma o denarju, bil je samo duhovnik in ne trgovec. Res je, odgovarja Abbé Piere, večkrat sem zgrešil, ko nisem znal odreči.

Angel ubogih je omagal v svojem nadčloveškem delu, a njegovo delo se kljub temu nadaljuje. Nadaljujejo ga predvsem vsi tisti, ki so bili še pred leti izvrški človeštva, a so po neizmerni ljubezni in

prizadevanju tega izrednega duhovnika zopet zaživi človeka vredno življenje in se ekonomsko tako opomogli, da danes z odprtimi rokami delijo te svoje dobrine dalje, drugim trpečim in ubogim bratom. Danes šteje Francija 18 velikih podpornih društev »Emavskih udruženj«, katere sestavljajo sami bivši junjarji in brezdomci. Vrnili so Abbé Piereju že nad 100 milijonov frankov. Lansko leto so darovali centralnemu vodstvu Emavskih udruženj en milijon in 200 tisoč frankov, enako vsoto so darovali društvu brezdomcev; pet milijonov so darovali neki zadrugi za nakup potrebnega zemljišča za zidavo poslopj; 200 tisoč frankov so darovali nekemu duhovniku, ki je v pariškem predmestju hotel postaviti poglobljeno bolnico za mladoletne; 650 tisoč frankov so darovali neki pomorščakov družini, ki je živila z desetimi otroki v napol podrti baraki. Poleg tega si tudi med seboj pomagajo prav kakor jim je nekoč rekel pater Piere, ko jih je našel lačne in prezebajoče ob vratih velikega Pariza: »Nič nimam, da bi vam dal, toda če hočete, pridite z mano in si bomo medsebojno pomagali.«

Njihov učitelj in apostol je danes omagal, a njegov duh je bolj kot kdaj živ v njih, ki so bili rešeni po njegovi veliki ljubezni.

POLJSKA MLADINA ZA ŽELEZNO ZAVESO

V »Slovenskem Visokošolskem Zborniku 1960« je g. Stefanija Lubieniecka-Pistivškova objavila pod zgornjim naslovom daljši članek o položaju poljske mladine v domovini. Avtorica je sama Poljakinja in ima že mnogo zaslug za seznavanje poljskega sveta s Slovenci. Ker ne moremo ponatisniti tega zanimivega članka v celoti, ga bomo objavili tu v skrajšani obliki.

KOMUNIZEM ZLORABLJA SOLO

Med nemško okupacijo Poljske in takoj po drugi svetovni vojni je bila slika poljske mladine zelo črna in žalostna. Vojnja krutost je neizprosno posegla v življenje mladih Poljakov in sejala razdejnanje v velikem obsegu.

Pod komunizmom pa je položaj poljske mladine vsaj na videz nekoliko drugačen. Režim nastopa namreč v plašču »prijatelja mladine«, seveda z iskanjem predvsem lastnih koristi. To komunistično pronicanje se začne že zelo zgodaj v otroških domovih, preko osnovnih in srednjih šol vse do vseučilišča. Posebno značilna je laicizacija šolstva. Nad šolo čuva Zveza prijateljev otrok, ki vodi brezverske šole. Sama Varšava je imela l. 1952 37 takih šol, a v vsej Poljski je bilo leta 1951 380 laičnih šol z več kot milijon 600 tisoč učenci. Poleg tega pa se skuša v okviru tkzv. »obiska domovine« zastopiti tudi emigrantska mladež, ki je med bivanjem v domovini nastanjena po raznih počitniških domovih. Koristi, ki jo imajo ti otroci od osebnega stika z domovino, pa je dosti manjše od moralne škode, ki jo tu utrpijo. Dalje se vceplja komunistični nauk mladini zlasti preko raznih organizacij in tudi skavtska organizacija je izgubila svoj nekdanji značaj ter odstranila iz svoje pri-sege besedo Bog.

NRAVNOST MED POLJSKO MLADINO

Nravnost je danes med poljsko mladino precej padla. Materialistične struje in brezboštvo so še pospešile materializem in brezidejnost mladine. To stanje dokazuje, kako nemogoča je »socialistična morala«. Mladina je do vseh življenjskih pojavov popolnoma ravnodušna in apatična ter se ne more ne razveseliti ne navdušiti in niti ne razžalostiti. Sem spada predvsem tisti del mladine, ki se po vzoru zahodnjaškega vpliva »teddy-boy«-ev predaja iztirjenemu življenju. Vendar je tudi znan odstotek poljske mladine, ki ne sledi tej smeri materialističnega uživanja. Ta mladež hrepeni po nekih višjih idealih ter išče izhoda iz te strašne duhovne puščine. Ker je vsiljena komunistična literatura ne privlači, sega raje po domačih klasičnih ter si išče vzorov v narodni književnosti in zgodovini. Tako je n. pr. Sienkiewicz danes bolj kot kdajkoli poprej priljubljen. Od zahodnih književnikov pa privlači ta del mladine edino le stari Dumas.

Edina dobra stran današnjega režima je v tem, da je omogočil šolanje tudi tistem delu mladine, ki je bil predvojni čas v tem oziru zanemarjen, t. j. delavcem. Bolj zapostavljena pa je med študenti kmečka mladina, in to zlasti pri delitvi službenih mest. Dogaja se pa na splošno, da oblasti polagajo več važnosti na »politično zgrajenost« kot na strokovno znanje. Vse to pa potem privede do umevnih zaključkov.

POLITIČNA ORIENTACIJA MLADINE

Kar se tiče politične orientacije poljske mladine, pa je nad 90 odst. izrazito protikomunistična. Dejansko obstojijo v tem oziru tri skupine, in sicer prokomunistična (3 odst.), prozahodna (47 odst.) in progoslovanska (50 odst.). Na prvo skupino je imel v začetku Gomulka precej vpliva, pa ga je kmalu izgubil Z neizpolnjenimi obljubami zahodno usmerjeni se zlasti zanimajo za gospodarski razvoj na Zahodu in ga primerjajo s »socialistično uredbo« doma. Tretjo skupino pa predstavlja tisti del poljske mladine, ki je razočaran tako nad Zahodom kot nad Vzhodom ter išče novih, neodvisnih poti tako v politiki kot v gospodarstvu.

Tudi sovraštvo do Nemcev je še vedno živo in, ker so vsi idejni nositelji komunizma, Marx, Engels, Feuerbach i. dr. nemške narodnosti, nima komunizem tudi zaradi tega za poljsko mladino nobene privlačnosti. Tradicionalno je tudi sovraštvo do Rusov, temu pa se pridružuje danes še novo sovraštvo, in sicer do Zahoda, še posebej do Amerikancev, ki so po mnenju Poljakov izročili vso Srednjo Evropo s Poljsko vred komunizmu. To razočaranje nad Zahodom se zlasti kaže pri beguncih, ki se neredko zopet vračajo iz svobode v domovino. Zelo znan je v tem oziru primer pisatelja Marka Hlaska, ki se je vrnil iz svobodnega sveta v zasužnjeno

Poljsko. Poljski begunci predvsem ne morejo razumeti, da se zahodni narodi sploh ne zanimajo za življenjske pogoje podjarmljenih dežel.

Tudi v vsakdanjem življenju si oportunistem vedno bolj utira pot. Gorja iz preteklosti se mladina nerada spominja in prestante muke pokolenja je ne zanimajo, mogoče zaradi tega, ker noče kopiciti žalostnih spominov, saj je vsakdanje življenje dovolj žalostno.

KAKŠNI SO ODNOSI NAPRAM VERI?

Ceravno je režim že leta 1948 razpustil vse verske organizacije in so vse šole pod strogim nadzorstvom partije, je vendar večina mladine ostala še zvesta veri. Kot pred vojno so tudi danes duhovne vaje za akademike dobro obiskane. Mogoče, da igra tu nekoliko vloge sovraštvo do komunizma, ki se podčrtava s tem, da se obiskujejo cerkve, ali večina prakticira krščansko življenje tudi iz prepričanja. Nad vse zanimivo je dejstvo, da je poljski mladini narodni simbol ne mogoče Gomulka, temveč kardinal Wyszyński, ki ji imponira s svojim odločnim nastopom in duhovno veličino. Cerkve so kljub terorizmu prenapolnjene in starši odločno zahtevajo verski pouk v šolah. Civilna poroka je med ljudstvom popolnoma osmešena, tako da se cerkveno poročajo naskrivaj tudi komunisti. Izredno važno vlogo igra v verskem življenju tudi katoliška univerza v Lublinu (KUL). Ta inštitucija oblikuje resnično elito poljske mladine tako na verskem, kot na narodnem ter družbenem področju. To univerzo obiskujejo dijaki s cele Poljske. V dobi stalinizma režim ni priznaval diplom lublinske univerze, po letu 1956 pa se je tu precej spremenilo. Univerza sicer ne prejema nobene državne podpore, kljub temu pa deli še štipendije in vzdržuje 78 odst. študijskih stroškov za revno mladino. V glavnem se univerza vzdržuje s prostovoljnimi nabirkami, ki jih petkrat na leto nabirajo po cerkvah. Vse to dokazuje, da poljska mladina doma ni še duhovno onemela, temveč da dela in veruje v lepšo bodočnost, ki si jo bo z vztrajnostjo in požrtvovalnostjo gotovo pridobila.

Velikonočni soneti

1.

Veliki petek, danes si otožen,
v oblakih so doline in gore;
tegodna duša moja in srce,
zaman se trudim, da bi bil pobožen.

Od antikristov je ves svet obkrožen,
nič ne stavi jim nikjer mej;
razbegani so v svetu vsi ljudje,
kakor mornarji, ko je brod zavožen.

Na križu vidim Kristusa viseti...
Ti za Resnico moral si umreti,
ker malokdo je nauke Tvoje umel.

Kar v pridigi na gori si velel,
tò moč je ona, ki lahko odpravi
peklenko kačo, ki človeštvo davi.

2.

In kakor res bi bil sam Bog umrl,
tako je žalostno sedaj življenje;
je že bilo, a tako ne trpljenje
kot je sedaj, ko vrag je mir požrl.

V peklo je vrata na stečaj odprl,
brez cilja pustil nam je hrepenenje,
izvabil nas v brezplodno je vrvenje,
v bodočnost vsem nam je pogled zaprl.

Nobenega več človek nima upa,
vsak vidi pred seboj le kupo strupa,
ki ga omanlja, a ne umori.

Kot tepec človek gre v bodoče dni;
in če mu Križ ne bo pokazal pota,
zašel bo v brezno, kjer domuje zmota.

3.

Kakò lepò zvonovi so zapeli,
kakò zvonov glasovi so veseli,
če bi glasove té ljudje umeli,
bi v dušah, v srcih zopet mir imeli.

O, da prišlo bi tudi k nam Vstajenje
in izvabilo v novo nas življenje,
od nas bi poslovalo se trpljenje
in novo vstalo v nas bi hrepenenje.

Ni treba dosti, Evangelij vzemi,
z ljubeznijo ti bližnjega objemi,
ki jo razlagal Kristus je na gori.

Ko tà ti dušo in srce objame,
zadel boš tudi križ težak na rame
smehljaje, pa naj tuli satan nori.

J. E. Polak

DR. FRANCE ŠEGULA:

Najnovejše izkopanine ob Mrtvem morju

Do najnovejših časov je veljal Egipt kot »obljubljena dežela« rokopisov. V Palestini so starinoslovci mogli odkriti le napise na kamnih, kakšno ploščico s klinopisom v akademskem ali ugaritskem jeziku, ali pa kakšen kos »ostrake«, po našem bi rekli čisto navadne črepinje glinastih posod, na katere so nekoč pisali, ko niso poznali še papirja. O kakšnih rokopisih papirusovega ali kožnatega izvora v Palestini vse do leta 1947 ni bilo govora.

Vzrok za to, da se v Palestini vsaj do zvedno ničesar ni ohranilo, kar ni bilo kamen, so številne preizkušnje, ki jih je Bog poslal v teku stoletij na Obljubljeno deželo. Seveda tudi posebne vremenske razmere na tej zemlji niso dopustile, da bi se pisana snov mogla tako dolgo ohraniti.

Učene starinoslovce z vsemi njihovimi načrtimi izkopavanji pa so leta 1947 posekali navadni — ne uka, pač pa denarja željni — Beduini. Te puščavske »gosenice«, ki se najbolj počutijo v puščavi, poznajo in tudi obležejo vsako luknjo.

Tako so storili tudi tokrat v Judovi puščavi zapadno od Mrtvega morja v kraju, ki se imenuje Qumran (izg. Kumran).

Verjetno brez vsakega orodja — kvečjemu s kakšno debelo palico, ki jo imajo s seboj za krotenje potrpežljivih kamel — so ti zvežti našli v prvi in največji votlini nedotaknjene in tudi poškodovane žare, v katerih so bili zviti iz pergamenta skrbno zaviti v krpe. Zare so, kakor je znano, precej veliki trebušasti vrči iz gline, v katerih so nekoč polagali v zemljo dragocenosti, pa tudi človeška trupla, da so jih obvarovali pred uničenjem.

Seveda so Beduini takoj »pogrnuli«, da gre tukaj za starinske dragocenosti, ki jih lahko prodajo za drag denar. Stvar še danes — po več ko desetih letih — ni razčiščena, koliko teh skrivnosti je še v rokah Beduinov. Od sedaj se je posrečilo dobiti sedem zvito, katere je kupila židovska univerza v Jeruzalemu.

Ko so torej Beduini prebili led, so se pojavili zopet učeni arheologi in tudi oni so začeli iskati po podzemskih jamah okrog Mrtvega morja. Odkrili so predvsem tri torišča z dragocenimi rokopisi: 1. enajst jam v Kumranu, 2. štiri jame v Murabba'at, 3. razvaline samostana Khirbet Mird. Najdene rokopise so imenovali s skupnim imenom »Rokopisi Mrtvega morja«.

Z novim odkritjem je Palestina dobila knjižnico z rokopisi, ki prav nič ne zaostajajo za knjižnicami z enakimi vrednostmi v Egiptu.

I. KDO SO BILI ESENI?

Odkritja, o katerih smo govorili zgoraj, so se izvršila v letih 1947 do 1956. Do tega časa so bili eseni skoraj nepoznani. Obenem z rokopisi so pa prišli na dan tudi podatki o požrtvovalnih delavcih, ki so z neverjetno potrpežljivostjo spravili vse sveto pismo stare zaveze celo večkrat na pergamen. Bili so to eseni, judovska verska družba, ki so živeli približno od leta 150 pred Kristusom do razdejanja Jeruzalema leta 70 po Kristusu.

Odkod izhaja njihovo ime, ni gotovo. Nekateri razlagajo, da njihovo ime pomeni »molčenci«, številnejši pa jih imenujejo »pobožni« iz aramejske besede »hasajja«, od koder izvira tudi grško ime. Po zadnjem načinu razlagajo tudi zgodovinarji Plinij, Filon in Jožef Flavij.

Njihovo življenje je potekalo v delu, skupni molitvi in v študiju Mojzesove postave. Skromne obede so uživali skupno s škrupoloznim obrednim umivanjem, kakor je bila judovska navada. Plinij zatrjuje, da so živeli v celibatu, Jožef Flavij pa vsaj za nekatere skupine esenov trdi, da so živeli v zakonskem življenju.

Izkopanine tudi povedo, da je živila skupina istih menihov v Damasku v Siriji. Ne da pa se dognati, ali je bila to ena in ista skupina v različnem času ali pa gre za dve različni skupini.

II. KNJIŽNICA ESENSKIH MENIHOV V KUMRANU

Omenili smo že, da je v kraju izkopanin, ki se imenuje KHIRBET QUMRAN (izg. Kirbet Kumran), v celoti enajst jam ali grot. Do sedaj so objavili le rokopise prve grote, ki je gotovo največja in na najdbah najboljgatejša. Nekaj pa so objavili še tudi iz četrte jame. Posamezne izkopanine iz obeh jam bomo kratko obravnavali.

A) Prva kumranska grot

Najdene rokopise bi lahko razdelili približno na tele skupine: kanonične knjige stare zaveze, apokrifne svetopisemske knji-

ge in do sedaj nepoznana dela. Kanonične knjige so tiste svetopisemske knjige, ki jih je Cerkev potrdila, da so pisane po navdihnjenju Sv. Duha. Cerkev kot božja in nadnaravna ustanova ima to pravico, beseda pa pride od grškega izraza »kanon«, ki pomeni pravilo.

1. Med kanoničnimi knjigami stare zaveze ima prvo mesto celotni zvitek preroka Izaije. Vsebuje 17 listov iz pergamenta, ki imajo različno dolžino in 54 stolpcev ali kolon popisanih z lepo hebrejsko kvadratno pisavo. Zvitek je dolg 7 m in 15 cm, širok pa 26 cm.

Poleg celotnega zviteka preroka Izaije so našli še drugi delni zvitek, ki vsebuje prerokovo knjigo od 38. poglavja do konca. Ta zvitek se odlikuje po tem, da se posebno dobro sklada s hebrejskim masoretskim tekstom, medtem ko se celotni zvitek Izaije v marsičem ne sklada z Masoretimi (izg. Mazoretimi).

Razen tega so našli tukaj številne odlomke raznih svetopisemskih knjig, in sicer: petih Mojzesovih knjig, knjig Sodnikov, 1. in 2. Samuela, prerokov Izaije in Ezehiela, psalmov in preroka Daniela.

Kritike so zelo presenetili odlomki 3. Mojzesove knjige Leviticus. Pisani so namreč v feničanski pisavi, ki je bila v rabi še pred babilonsko sužnostjo in kratko po njej, t. j. okrog leta 722 pred Kristusom. Ne morejo si razložiti, da so esenski menihi prepisali prav to knjigo v tej stari pisavi, medtem ko so oni vsaj do sedaj bili mnenja, da je 3. Mojzesova knjiga bila pisana v razmeroma novejšem času.

2. Od apokrifnih knjig na žalost niso našli nobene v celoti. To so tiste knjige, ki so jih napisali pisatelji pod skritim imenom in so jih podtaknili pod ime kakšnega patriarha ali preroka, da bi na ta način postale kanonično biblične knjige. Cerkev jim pa ni priznala božjega izvora ali navdihnjenja, ampak jih je celo skrila pred javnostjo. Zato se tudi iz tega razloga imenujejo apokrifne, t. j. skrite knjige.

Našli so odlomke naslednjih apokrifnih knjig: »Knjige Jubilejev« v hebrejščini, »Noetove knjige« v hebrejščini, »Levijskega testamenta« v aramejščini, »Mojzesovih besed« in »Knjige Modrosti«, oboje v hebrejščini.

3. Do sedaj nepoznana dela, ki so jih odkrili skupno s svetopisemskimi spisi, nas pa poučijo o življenju in dejanju esenskih menihov. Važno so še predvsem zato, ker pojasnjujejo obdobje, ki je močno v stiku s prvotnim krščanstvom.

Prvo tako delo je »Priročnik o redovnih pravih esenov« ali »Pravilnik esenskega reda«. To delo potrjuje ali dopolnjuje podatke o življenju menihov, ki so jih podali že omenjeni prvi zgodovinarji. Vsebuje enajst pisanih stolpcev. Iz priročnika je razvidno, da gre za pravo meniško družbo, ki išče Boga po predpisih Mojzeša in prerokov. Pri tem se vadi v vseh krepostih, predvsem v resnici, ponižnosti, pravičnosti, ljubezni do bližnjega in skromnosti. Poleg omenjenega etičnega namena skuša pa služiti še tako znanemu »zadnjemu razodetju« (eshatološko-apokaliptični namen) s tem, da pripravljajo v samotni, ločena od hudobnih ljudi, prihod Boga in dveh odrešenikov: Aronovega in Izraelovega.

Skupnost ali red sestavljajo duhovniki — nasledniki Arona in Sadoka, leviti in laiki. Vodstvo reda se izvoli demokratično.

Z. P. Klavdija Pilatova žena

»...Ko je sedel na sodnem stolu, mu je njegova žena sporočila: Nič ne imej s tem pravičnim, kajti veliko sem trpela danes v sanjah zaradi njega...« (Mat. XXVII, 19)

Visoko zavrznana stoji Klavdija na krovu cesarske galeje in sanja o prihodu. Zmagala je, kljub nasprotovanju rimskih senatorjev. Se nikdar ni nobena rimska žena spremljala svojega moža na službena mesta drugih provinc. Cezar je njenega moža imenoval za upravitelja Palestine. Sedaj se ladja bliža Jopi in Klavdiji gorijo lica od nestrpnosti.

Kaj sanjaš, ponosna Rimljanka? Kakšno privlačnost ima zate svet Orienta, ponižan in uklenjen v verige mogočnega Rima? Si se le naveličala bojnih iger v amfiteatru, prelijanja krvi gladiatorjev? Ali nisi bila srečna v sijajnih palačah večnega Rima,

no, t. j. po večini glasov. Sestavlja ga predzidij petnajstih. Člani so razdeljeni v skupine, ki se letno zbirajo na skupnih sestankih. Vodja celotne skupnosti je duhovnik, ki se imenuje paznik ali gvardian. Njegova vloga je podobna vlogi »episkopa-škofa« v novi zavezi.

Pravi člani družbe se morajo vaditi v skupnih krepostih in imajo pravico do skupnih obedov. Skupne obede so prirejali na osnovi kruha in vina, ki jih je blagoslovil duhovnik in so bili nekaj svetega. Razen pravih članov ni smel namreč nihče sodelovati.

Posebna pravila določajo potek sestankov. Če kdo prekine govor na sestanku, mora delati deset dni pokoro. Kdor pa na sestanku zaspi, se mora za to pokoriti kar ves mesec. Pravila vsebujejo tudi kazenski zakonik, ki v danem slučaju predvideva tudi izključitev ali ekskomunikacijo.

Za vstop v red je predviden nedoločen čas postulantata in dve leti noviciata. Končnoveljavna privolitev za vstop v red je slovesna s prisego, katero je treba obnoviti vsako leto.

Poleg priročnika so našli še en zvitek z naslovom: »Zbirka blagoslovov«, ki ima pet pisanih slabo ohranjenih stolpcev. Zdi se, da je ta odlomek starejši od zgornjega, ker govori o vojaških podvigih in o poroki v skladu z dokumentom iz Damaska.

Sveti obed popisuje svojevrstno: duhovnik predseduje in blagoslovi kruh in vino, navzoč pa je tudi »izraelov mesija«. Mesija je podrejen duhovniku, ker prejme kruh za duhovnikom in ne blagoslavlja. Nekateri so zaradi tega s preveliko naglico hoteli primerjati kumransko pojedino z eharistično pojedino, ki jo je ustanovil Jezus Kristus.

B) Četrta kumranska grot

Omenili smo že, da je vseh kumranskih jam enajst. Malo so podobne našim kraškim jamam, le kapnikov nismo opazili, ko smo se pred nekaj leti plazili po njih, in niso tako razsežne. Do sedaj so objavili celotne izkopanine prve grote, ki je pa verjetno precej merodajna tudi za ostale. Snov, ki so jo našli pri izkopavanju, so razposlali znanstvenikom in strokovnjakom po vsem svetu, da se sklanjajo nad umazanimi in preperelimi odlomki in v potu svojega obraza razčlenjujejo njihovo vsebino.

Denarno pomoč za odkup najdenih zvito iz rok Beduinov so poslale najslovičnejše ameriške in angleške knjižnice, katerim se je pridružila tudi vatikanska.

Za prvo votlino je največja četrta, iz katere so strokovnjaki v zadnjem času tudi že marsikaj objavili. Gre istočasno za kanonične knjige, apokrifne spise in nepoznana dela.

1. Med kanoničnimi knjigami najdemo: pet rokopisov Geneze ali 1. Mojzesove knjige, osem rokopisov 2. Mojzesove knjige, tri rokopise 3. Mojzesove knjige, dva rokopisa 4. Mojzesove knjige in kar štirinajst rokopisov 5. Mojzesove knjige; dva rokopisa knjig Jozue in Sodnikov, tri rokopise Samuelovih knjig in en rokopis knjig Kraljev.

Vsi rokopisi so pisani v hebrejščini in se po večini skladajo z masoretskim izvirnikom. Le nekaj jih je, ki spominjajo na grški prevod Sedemdeseterih, ali z drugimi besedami na oni hebrejski izvirnik, ki so ga uporabljali Sedemdeseteri, da so predstavili sv. pismo stare zaveze v grščino.

da si zahrepenela po skrivnostih arabskih puščav in samotnih karavan, ki leto in dan romajo preko njih? Bi li rada odkrila zgodovino trdovratnega judovskega ljudstva, ki na svojih oltarjih ne trpi drugega Boga razen Jehove? Ali morda tako ljubiš svojega moža, da se od njega niti za en dan ne moreš ločiti? Kdo ve?

Skrivnostna nestrpnost utesnjuje tvoje srce. Čudiš se ji, ker ji ne veš imena, ker ne veš, da bo zate največje doživetje v Jeruzalemu na smrt obsojeni Galilejec...

Klavdija prebiva sedaj v Cezareji na obrežju velikega morja. Le za judovske velikonočne praznike se z možem Pilatom preseli v Jeruzalem. Taka je pač njegova služba. Buden mora biti na vse dogodke v deželi, saj ob velikonočnih praznikih preplavi Jeruzalem vsa dežela. Takrat se srečajo v Jeruzalemu on, oblastnik Herod in njegov brat Filip. Tudi obrežne vojaške postojanke se preselijo v mesto. Zaradi varnosti. Rimljani niso priljubljeni gospodarji Palestine.

Klavdijino srce še vedno utesnjuje nestrpnost. Vse od takrat, ko je raz krov ladje prvič zagledala palestinsko deželo,

Poleg zgodovinskih knjig imamo iz 4. jame tudi rokopise prerokih in poučnih knjig: dva rokopisa preroka Jeremije, dva rokopisa preroka Ezehiela, tri rokopise preroka Daniela, vsaj sedem rokopisov Izaije, sedem rokopisov Dvanajstih manjših prerokov, en rokopis Joba, dva rokopisa Visoke pesmi, dva rokopisa knjige Rut, dva rokopisa tožb preroka Jeremija (lamentacije), dva rokopisa Ekleziasta, deset rokopisov Psalmov, en rokopis Ezdre in Nehemije in en rokopis Kronik.

Prava novost sta dva rokopisa Tobije, eden v hebrejščini, drugi v aramejščini. 2. Med apokrifnimi spisi najdemo v četrty jami pet hebrejskih rokopisov »Jubilejev«, osem aramejskih rokopisov »Enoh« in še tri aramejske rokopise »Levijskega Testamenta«.

3. Številna so tudi v tej jami nepoznana dela: kar enajst rokopisov »Pravilnika esenske skupnosti«, sedem rokopisov »Dokumenta iz Damaska«, trije komentarji preroka Izaije, en komentar prerokov Ozeja in Nahuma, šest rokopisov slavospvov in štirje rokopisi »Vojaškega pravilnika«.

III. KUMRANSKE IZKOPANINE IN SVETO PISMO STARE ZAVEZE

Za študij sv. pisma stare zaveze so kumranske izkopanine iz različnih razlogov velikega pomena.

Če hočemo sv. pismo pravilno razlagati, moramo imeti najprej zanesljivo podlago teksta. Taj pomaga še tako dobro izpeljana razlaga, če sloni na izrazih, ki jih ni napisal navdahnjeni pisec.

Gre torej predvsem za izvirni tekst. Kumranski zviti so za celo tisočletje sta-

in kritično obravnavali, dokler niso prišli do enotnega in nespremenljivega svetopisemskega hebrejskega izvirnika, katerega so po 6. stol. po Kristusu predali tudi pismono. Izvirnik, ki je dobil ime po masoretih, je bil pred izkopaninami v Kumranu edini hebrejski tekst sv. pisma.

Grški prevod se imenuje Septuaginta (LXX), t. j. prevod Sedemdeseterih. Je najstarejši prevod sv. pisma stare zaveze, ki ga je, kakor poroča Tertulijan po neki legendi, pripravilo v 3. stol. pred Kr. 72 učenih Judov v Aleksandriji. Od tod ima ime »prevod Sedemdeseterih ali kratko Septuaginta«.

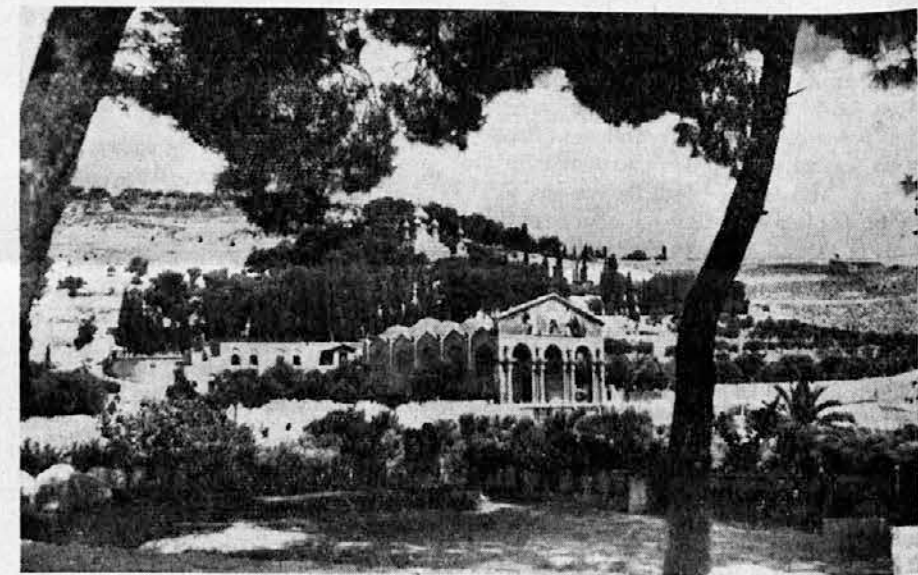
Strokovnjaki so razlike med masoretskim izvirnikom in Septuaginto razlagali tako, da so očitali Sedemdeseterim površnost pri prevajanju hebrejskega izvirnika. Le nekateri izkušeni so upali trditi, da so Sedemdeseteri pri prevajanju rabili drugi hebrejski izvirnik kakor Masoret pri pripravljanju njihovega teksta.

Izkopanine v Kumranu so pa pokazale, da Sedemdeseteri niso bili površnejši pri prevajanju, ampak gre za dva različna hebrejska izvirnika.

Pravtako pa izkopanine v Kumranu potrjujejo izvirnost in pristnost masoretskega teksta. So živ dokaz zvestobe in pridenosti rabinov, ki so skozi stoletja polna vojska in nemirov znali ohraniti pristno masoretsko izročilo.

Razlike, ki jih najdemo med kumranskim in masoretskim tekstom, so bolj pravopisnega kakor pa bistvenega značaja. Sicer se pa oba hebrejska izvirnika čudovito skladata, kar dokazuje še posebej Danielova knjiga: v obeh izvirnikih začne v 2. poglavju vrsto 4 aramejski tekst in v 3. poglavju vrsto 23 manjka pesem treh mladeničev v ognjeni peči.

Odkritja v Kumranu pomenijo brez dvoma novo obdobje v zgodovini razlage sv. pisma. Številni rokopisi so odprli novo pot tekstualnemu presojanju (kritiki), starinoslovju (paleografiji) in jezikoslovju in

MOTIV IZPOD OLJSKE GORE

rejši kakor smo jih imeli do sedaj in vsebuje celotno sv. pismo v hebrejskem jeziku. Do sedaj je bil Leningrajski kodeks iz leta 916 po Kristusu podlaga hebrejskemu izvirniku sv. pisma. Kumranski rokopisi so pa iz 1. ali celo 2. stoletja pred Kristusom. Razlika torej za celo tisočletje!

Velike težave je delala ekzegetom ali razlagalcem sv. pisma do sedaj pogosta razlika med hebrejskim masoretskim izvirnikom in grškim prevodom Sedemdeseterih (LXX) sv. pisma stare zaveze.

Hebrejski izvirnik se imenuje masoretski iz novo-hebrejske besede »masar = predati«, t. j. naprej dati poznejšim rodovom. Rabini, ki so masoretski izvirnik pripravili, so od Hebrejcev prejeli hebrejski izvirnik. Tega so v svojih šolah razlagali

na podlagi teh ved končno celotni razlagi (eksegezi) sv. pisma.

Končno še omenimo podobnosti in stike Kumrana s prvotnim krščanstvom. Po zgledu kumranskih menihov so se zbirali k skupnemu življenju tudi pisci nove zaveze. Ni izključeno, da so za svoje spise uporabljali vire kumranske knjižnice. Nekateri so se celo že navduševali nad odkritjem »originalnih pism apostolov« ali nad »izvirniki evangelijev Marka in Janeza in Apostolskih del« v Kumranu.

Tako daleč morda ne smemo iti, gotovo pa je, da je med Kumranom in prvotnim krščanstvom bilo neko razmerje. Kakšno in kako daleč, bodo raziskovanja razsodnih in uravnovešenih strokovnjakov še pojasnila.

tudi tebe, odgovoril: Recite tistemu lisjaku, izganjam hudiče in ozdravljam še danes in jutri... Moj čas se ni prišel, vaš čas pa je vedno pripravljen...

Iz Antonijevega stolpa opazuje Klavdija gnečo ljudstva pod seboj. Povedali so ji, da je tam Mesija, a ona ga ne vidi, vse se tare okrog njega. To je prvi dan judovskega velikega tedna in mesto se vedno bolj polni.

Prišla je Joana in povedala: »Neki Grki so prosili Filipa iz Betsajde, da bi jim pokazal Jezusa.«

»Jih je sprejel?«

»Filip je poklical Andreja in oba sta jih predstavila Jezusu.«

Grki so pogani. Klavdija je vsa nestrpna: »In on?«

»Rekel jim je, da kdor hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil.«

»Čudno!«

»Rekel je še, da kdor svoje življenje zaradi njega izgubi, ga bo rešil.«

»Se bolj čudno, za kaj vendar ga bo rešil?«

»Za večnost!«

Revija „Politica e cultura“ in pogledi na slovensko slovstvo

V Vidmu so izšle doslej štiri številke nove revije »Politica e cultura«. Kot se zdi, izhaja četrtletno. Imamo vtis, da gre za revijo skrajnega levega krila italijanskih socialistov in da izhaja v nekakem italijansko-jugoslovanskem sodelovanju. Eno svojih »uredništev« ima namreč tudi v Ljubljani in tamkajšnji urednik je znani pesnik in kulturni urednik nekdanje »Ljudske pravice« Ciril Zlobec, doma s tomajškega Krasa.

Sodelovanja med slovenskimi in italijanskimi kulturnimi delavci v italijanski kulturni reviji bi morali biti seveda veseli vsi, ki jim je pri srcu zblizanje med obema narodoma. Vendar pa tega sodelovanja v omenjeni videmski reviji ne moremo biti veseli, ker ima publikacija vse preočito protislovsko usmerjenost, pa tudi glede slovenske kulture je zavzela stališče — in to je morda največ krivda prav Cirila Zlobca — s katerim se noben pravi Slovenec ne more strinjati.

V 3. številki revija sicer vabi katoliške izobražence k plodnemu »dialogu« z levicami in jim citira v tem pogledu neko misel Emmanuela Mouniera, pokojnega ustanovitelja revije »Esprit« (katera pa prav zato izgublja na svojem ugledu in veljavi, ker je gluha in slepa za vse povojne izkušnje kristjanov pod komunističnimi vladavinami). A v isti številki prinaša pet strani dolgo razpravo, v kateri skuša dokazati nekrščanski izvor božičnega praznika. Glede »resnosti« razprave, ki jo je napisal neki Silvio Bertocci, naj zadostuje samo kratek citat (str. 43): »Jasno je torej, da počasi dozorevajoče krščanstvo v prvih stoletjih svojega obstoja ni imelo

kakega svojega izročila (tradicije) o Jezusovem rojstvu, nauk, smrti in vstajenju, in tudi ne obrednika ali liturgije, da bi z njima nadomestila poganke in posebno Mitrove obrede...« Po avtorjevem mnenju so si torej izmislili kristjani vso zgodbo o Jezusovem življenju in njegovih naukih šele nekaj stoletij potem, ko naj bi bil Jezus živel. Toda vsa razprava je tako diletantsko napisana, da nima nikakega pomena polemizirati zaradi nje. Čudimo se le, da so jo objavili, ker je večina ostalih prispevkov vendarle na nekoliko višji ravni.

Članek Cirila Zlobca »Današnja jugoslovanska literatura« pa bi moral nujno vzbuditi polemichen odziv na slovenski strani in čudimo se, da se to doslej ni zgodilo. Mogoče so postali Slovenci že tako brezbrizni do najvažnejših zadev svojega naroda? Opaziti je, da je bil članek napisan v slovenščini in nato preveden, vendar pa menimo, da Zlobčevih misli niso spreminjali. In te misli so čudno zmedene, nejasne in dvoumne. Bistvo njegovega članka je v tem, da pojmuje jugoslovansko literaturo po vzoru državne ureditve. Kot obstoji skupna jugoslovanska država in skupna družba z enotnimi problemi in izkušnjami, tako obstoji enotna literatura (skupna nota ji je Revolucija in vojna za neodvisnost [?]). Toda ta enotna literatura, ki je zapopadena v Zlobčevem izrazu »jugoslovanska literatura«, je sestavljena iz avtonomnih literatur: slovenske, srbske, hrvaške, makedonske itd. Te »avtonomne« literature pojmuje samo jezikovno, kar pomeni, da se razlikujejo, oziroma so avtonomne samo po jeziku, med-

tem ko so jim težnje in problemi enotni. V skladu z zgolj jezikovnim pojmovanjem »avtonomnosti« literatur jugoslovanskih narodov govori dosledno le o »srbohrvaški literaturi«, kot da gre za eno samo literaturo. Po njegovem tudi ne spada več k slovenski, oziroma jugoslovanski literaturi »tista manjšina, ki ni šla z Revolucijo, ali ki se je postavila na nasprotno stališče in zapustila s poraženim sovražnikom Jugoslavijo ter pretrgala vezi s kulturnim okoljem, v katerem je zrastle...« (str. 29). V skladu z njegovim pojmovanjem, da je literatura izraz države in njene enotne družbe, ne pa naroda (te besede ne uporabi), bi morali torej prištetiti n. pr. slovenske pisatelje, ki žive v Argentini, k argentinski književnosti, in tržaške k italijanski, če niso vključeni v ideološki tok »jugoslovanske literature«? K »jugoslovanski literaturi« pa naj bi po njegovem spadale »literature« narodnih manjšin, kot so Siptarji ali Madžari.

Zlobec potem govori o dveh osnovnih težnjah v povojni jugoslovanski književnosti: »Nekateri kritiki, pisatelji in predstavniki kulture so mislili, da je revolucija tako spremenila kulturne temelje, da bi lahko takoj prešli k delu za poenotenje kultur, v skladu s tem, v jugoslovansko kulturo in literaturo tout court. Skrajneži teh teženj so menili, da bi bilo zelo primerno poskusiti tudi jezikovno združitev, usmerjajoč razvoj literatur v hoteno smer. Tej težnji nasprotno pa so (drugi) skušali pripisovati absoluten pomen nacionalnim značilnostim, da bi na kulturnem področju dokazali njihovo polno avtonomnost; in ekstremisti takih perspektiv so

pristali v literarnih shemah regionalno-folklorne vrste...« (str. 29).

Zlobec se ne izjavi čisto odkrito, katere teh dveh teženj mu je bližja, vendar je dovolj jase, da razumemo, da prva. Govori sicer, da sta ti dve težnji skrajnostni, vendar pa da imajo danes »jugoslovanske literature mnogo skupnega: od vsega ti-stega, kar je tipično jugoslovansko, do ti-stega, kar je čisto nacionalna značilnost, razen kar je v tem pogledu že na poti hiranja, ker pripada bolj določenim zgodovinsko-političnim momentom preteklosti kot jugoslovanskemu etnosu.«

In to svojo ne prav jasno in celo zmedeno, vsekakor pa unitaristično filozofiranje o jugoslovanski literaturi zabeli takole: »Vsaka literatura prispeva danes k definiciji enotne fizionomije Jugoslavije v njeni raznovrstnosti (kompleksnosti)« (str. 29).

Dovolj naj bo teh citatov, čeprav bi jih lahko navedli še več, enako čudnih in dvoumih. Ze iz navedenih jasno sledi, da pojmuje Ciril Zlobec slovensko literaturo le še kot federalni, v slovenščini napisani del enotne jugoslovanske literature; lahko bi tudi dejali: kot pokrajinsko literaturo v primeri z enotno jugoslovansko literaturo. Tako je razumelo njegov članek tudi uredništvo revije, ki v posebnem članku komentira njegove trditve in se priznava k njegovemu konceptu odnosov med regionalno in nacionalno literaturo (za furlanske kulturne delavce je to vprašanje do neke mere aktualno; motijo pa se seveda, ko primerjajo slovensko literaturo s furlanskimi literarnimi poskusi, ker je slovenska književnost v primeri s furlansko že uveljavljena in izraz etnično, kulturno in politično izrazitega naroda, ki se je kot tak uveljavljal tudi v zgodovini in ne le v dialektu).

Vsekakor pa izzvenita tako Zlobčev članek kot komentar uredništva v to, da gre za lovljenje ravnovesja med »regionalnimi«, folklorističnimi, nazadnjaškimi in nacionalnimi, naprednimi težnjami, ki le včasih v svoji preveliki vnemi po tem, da bi dosegle svetovno raven, postanejo preveč »kozmpolitske«.

Ze dolgo se ni zgodilo, da bi bil upal kak slovenski pisatelj ponižati slovensko literaturo v »avtonomno« regionalno literaturo in ji odrekel samostojnost in enakopravnost med literaturami izoblikovanih narodov. Čeprav nas take težnje pri pesniku, ki je sposoben napisati nežne ljubzenske pesmi v slovenščini, presenetijo, so vendar logičen zaključek ideologije, kateriteri služi in ji je služil kot urednik pri »Ljudski pravici«. Tudi tam je na kulturni strani vneto nadomeščal izraz »slovenska« literatura z »jugoslovanska«. Vemo tudi, da ni sam: opazili smo, da pišejo in se izražajo podobno Janko Kos, Tone Pavček in še nekateri drugi. Lahko se sklicujemo na Vraza. Toda prepričani smo, da bodo uživali v zgodovini slovenske književnosti podoben sloves.

V četrti številki revije »Politica e cultura« najdemo razen Zlobčevega članka o jugoslovanskih festivalih še prispevke nekaterih drugih slovenskih avtorjev, kot n. pr. Maksa Snuderla in Zorana Kržišnika. Revija je predstavila svojim bralcem tudi slovenska umetnika Stojana Batiča in Draga Tršarja z mnogimi reprodukcijami. To nas ne more potolažiti spričo tega, da daje svoje strani na razpolago tistim, ki so pripravljani žrtvovati slovensko literaturo in kulturo (pa tudi ves slovenski narod) »socialističnemu« napredku. Pri tem pa jugoslovanski tisk prav te dni ob Titovem obisku v Afriki ponavlja refren, da ima vsak narod pravico do življenja in neodvisnosti. A to velja menda samo za afriške narode.

P. F.

Velikonočna ferem

1. Veselo spet pojo zvonovi,
radujejo se vsi ljudje.
Prekrasni danes so domovi,
Gospodov dan praznuje se.

Procesija po polju gre,
bandera nosijo moške.
Od smrti vstalega Boga,
slavi pobožna množica.
Aleluja, Aleluja!

2. Kristjani zopet so presrečni,
deležni vsi so milosti.
Zelo je hvaljen Oče Večni,
odrešil smrti je ljudi.

Gospoda zdaj ljudje časte,
mogočni zbori ga slave.
Kjerkoli je človeški rod,
Zveličar je češčen povsod.
Aleluja, Aleluja!

CVETNA NEDELJA V PALESTINI

RESNICE

Od daleč se zdi zelo lahko delovati za duše, od blizu pa spoznamo, da je to nemogoče brez božje pomoči.

Terezija Deteta Jezusa

Sreča za zgodovinarje je v tem, da mrtvi ne morejo protestirati.

Bernard Shaw

V PCI je letos vpisanih 17% manj članov

AI — Od lanskega 1.789.300 članov Komunistične partije se jih je letos vpisalo 1.483.729, kar je za 305.971 manj kot lani. Razlika znaša 17%. Leta 1956 je bilo v partiji vpisanih, po podatkih organizacijskega tajništva, 2.035.499 ljudi. V petih letih je število vpisanih padlo za 550 tisoč, kar znaša v odstotkih 27,2.

ZA DOBRO VOLJO

Zelo tenkočuten sodnik je povabil pričo pred pričetkom razprave: »Gospa, najprej povejte vašo leta, potem prisecite, da boste govorila resnico.«

Cesarica Josipina je zvedela, da bo neka njena nasprotnica na dvornem plesu nosila zeleno obleko. Z velikanskimi stroški je zato preoblekla vse stene, divane, pohištvo in tepihe v živo modro barvo, ki je velika nasprotnica zelene barve. Tako se je maščevala nad svojo tekmico.

in ugled, ki ga ima pri Cezarju. Njemu se noče zameriti...

Strašna založirga se neizprosno bliža koncu. Pilat je Jezusa obsodil na smrt.

Ko je bilo vse končano in je tema pokrila zemljo, se Klavdija Procula ni ustrašila. Sedaj je marsikaj domela in njena prihodnost je ni več vznemirjala. Vedeja je, da je pred njo večnost.

Nič ne vemo, kaj se je potem zgodilo, kako je sprejela Pilata. Nekateri pravijo, da je šla proč od njega, ker ni mogla več gledati njegovih rok, ki si jih je zaman umil pred množico.

Pravijo tudi, da je tisočkrat in tisočkrat v svojem življenju ponavljala besede: »Trepel pod Poncijem Pilatom, križan bil in bil v grob položen...« Zdi se, da se je vrnila v Rim in tam srečala Pavla.

Apostol Pavel v svojem drugem pismu Timoteju, ko se od njega poslavlja, predno položi glavo pod rabljev meč, pravi: »Pozdravljajo te Eubol in Pudent, Lin in Klavdija...«

Klavdija Procula — žena Poncija Pilata? Morda.

V. KOS Dober večer, Tokio

Ze dolgo se pripravljam, da bi kaj napisal o edinstveni slovenski knjigi, ki je izšla v Tokiu na Japonskem. Napisal in uredil jo je misijonar Vladimir Kos, tiskala jo je tiskarna Shinyo Co, založila pa Založba Meiseisha Co. Torej edina slovenska knjiga, ki so jo tiskali in založili Japonci napisal in uredil pa Slovenec in še misijonar povrh. Ali bi ne bili že ti zunanji podatki dovolj, da postanemo na knjigo pozorni in da jo smatramo kot naš književni unicum?

Toda bolj kot zaradi teh zunanjih podatkov se mi zdi knjiga edinstvena zaradi svojih pesmi. Srečavali smo nekaj take poezije v Meddobju iz Argentine, tudi v Mladiki se je kdo poskušal v teh razglašanih strunah moderne poezije. Tudi doma v Sloveniji je kdo nanje zabrenkal. Vendar do sedaj nisem še imel v roki zbirke pesmi, ki bi pred njo strmel kot pred pričujočo Kosovo. Občutek imam, da sem kot otrok, ki so mu dali v roke zelo zamotano igračo, pa ne ve, kje naj jo zagrabi.

bi, da se bo v njej kaj zavrtelo in bo nje-mu v veselje. Bereš pesmi enkrat, dvakrat, trikrat: premišljuješ smisel besed in stavkov, iščeš prispodobe, si jih skušaš ponazoriti, izgrebsti čustvo, doživetje, ki jih je rodilo. Ko se ti zazdi, da si ga razumel, se ti zopet skrije, kajti morda je za pesnik tudi kaj drugega hotel izraziti. Lotiš se brati znova od spredaj, od zadaj, na sredi, pesem za pesmijo. Končni vtis je, da si sredi velikega modernega arzenala, kjer se vse vrti in suče, vsakdo hiti za svojim delom, streže strojem, suka bagerje, piska, ropoče, brni, ti pa komaj, komaj kaj vidiš in umeš.

Pravijo, da je to abstraktna poezija.

Oni dan sem bil na razstavi modernega umetnika, ki je razstavljal svoje abstraktne slike. Na časopisnih izrezkih je bilo brati velike pohvale o teh slikah. Toda jaz sem strmel, da bi kaj umel in kaj občutil. Ali moj trud je bil zaman. Pravijo, da nismo še dorasli taki umetnosti. Naj bo! Zato pa take podobe in take zbirke poezij shranimo za bodoče čase. Kajti slovenski pesnik z Japonske je kot zaključek svojim poezijam postavil verz: »Skoraj bi si upal reči, da mora biti bralec pesnikov drugi jaz.« Za sedaj tega ne morem, morda bom pa mogel jutri, saj časi se spreminjajo in mi se spreminjamo z njimi.

(r + r)

Op. ured.: Če kdo želi, more naročiti zbirko Vl. Kosa na upravi KG. — Cena 500 lir; denar gre v pomoč njegovemu misijonu.

POMLAD V PLANINAH

»Rekel je... da ko bo... povišan... bo vse pritegnil nase.«
Krik groze.
»Joana, „povišan“ pomeni... križan...?«
»Da...!«
Joana je blede kot smrt. Tihe solze ji polzijo po licih.
»Potem je rekel, še malo je luč med vami.«
»Kaj pomeni luč?«
»On je luč!«
Luč za Joano, misli Klavdija. Toplota, ljubezen, življenje! Vse to jasno bere iz trepečega Joaninega obličja. Koliko ljubezni, koliko trpljenja na tem lepem obličju judovske žene!

Toda dogodki se naglo prehitvajo.

Jezusa so prijeli. V Pilatovi ženi ni več nestrpnosti, ni več negotovosti. Sedaj ve. Tudi njej je Jezus luč, tudi ona ga ljubi čez vse na svetu.

Pod oknom njene spalnice se tiho pogovarjata njena sužnja in dekla iz Sinedrija. Dekla jima pripoveduje, kako so Jezusa zasramovali, opljuvali in ga bicali. Sonce žalostno vstaja v jutro velikega petka.

Luč in tema se stopnjujeta v Klavdijini duši, ljubezen in trpljenje. Prejšnji večer je Pilat poslal nad Jezusa svoje vojake, da so ga prijeli v nekem samotnem olj-nem vrtu, kjer je navadno molil.

Njen mož... Pilat! Po skrivnih hodnikih hiti Klavdija v Pretorij. A zakoni sodnijske palače so strogi. Niti tebi, Klavdija, ki si guvernerjeva žena, ni dovoljeno prestopiti tega praga. »Povišan pomeni križan!« reče bolečina v vihar njene duše. Ne, ne! On ne! Razbojniki, ubijalci, oni že! A on ne, on je nedolžen, on je njej življenje, sonce, luč.

Zopet je v svoji sobi. V bolečini trepeče njeno telo, vroče solze močijo mehke blazine.

Kdaj je prišel spanec? Padla je vanj kakor kamen v temne prepade.

...Sin človekov bo izdan v roke grešnikov... in ga bodo križali... Jaz sem luč sveta... Hodite, dokler je luč med vami, da vas tema ne preseneti...«

Klavdija, kaj si videla v sanjah tega strašnega jutra? Morda Galilejca na križ pribitega, umirajočega v strašnih bolečinah? Ali v prah se drobeče skale, od mrtvih vstale, grozo in preplah krvnikov?

Bleda in tresoča se sedi Klavdija na postelji. Srce ji burno bije. Znova bo poskusila. Mora ga rešiti, pa četudi umrje. Čuj, kaj vpije nahujskana množica?

»Baraba, Baraba! Križaj ga! Križaj ga!« Samo rimski guverner lahko podpiše smrtno obsodbo!

Znova se Klavdija požene na pot, ki jo je pred dobro uro zaman prehodila. Sonce je sedaj že visoko na nebu, a ona ga ne vidi.

»Križaj ga! Križaj ga!« vpije množica in ti klici ji prebadajo srce, da se s te-žavo opoteka preko hodnikov. Zdi se ji, da bi bil tudi Pilat rešen, če bi lahko z njim govorila. A zaman, straže je ne pustijo vstopiti.

Gozd sulic se pomika proti njej. Skrije se za steber. Tedaj ga zagleda!

Ognjen v škrlatni plašč, s trsom v roki, s trnjevo krono na glavi, počasi stopa sredi razdeljanih vojakov. Ni več podoben človeku, obličje mu je opljuvano, okrvavljeno. Krvavi curki še vedno polzijo po licih in močijo tlak Pretorija. In vendar, koliko dostojanstva v njegovi drž. Za glavo višji od drugih, kljub razbičanim

Ali se bo podrila naša skupnost?

Trst, 27. marca 1961.

Komunizmu je bil ves povojni čas trn v peti nezlomljiv odpor demokratičnih Slovencev v Trstu in v Gorici. Za svojega glavnega sovražnika so smatrali naš tisk, to so bili listi Slovenski Primorec, Demokracija, Katoliški glas, naši dve politični organizaciji in naše kulturne in druge organizacije. Znani so poizkusi, kako bi se z mnogovrstnimi zvijačami vrinili v naše vrste. Ustanovil se je tudi tednik, ki naj bi zmedel posebno vrste slovenskih katoličanov. Med drugimi takimi podvigi je bila tudi ponujena desnica, to so bili razni medstrankarski odbori, zvezni odbor šolskih sindikatov, ki je dovedel do sindikalnega zlitja, »šolski odbor«, ki je imel prvotno namen, vplivati na slovenske starše, da bi poslali svoje otroke v naše šole, a se je skušal uveljavljati na vseh političnih področjih. Nazadnje pa je prišel napad na demokratične vrste na celi fronti z načrtom o koordinacijskih odbori.

Stara potegavščina

Pri mnogih narodih so skušali komunisti vpreči v svoj voz zlasti katoliške vrste. »Vi boste lahko ostali katoličani, gre le za skupno borbo z nami za delavske pravice,« tako približno so skušali premamiti katoličane. Sam Lenin je opozarjal, da je pogršel nemški Bismarck s svojim kulturnim bojem, ki je šele predramil katoličane. Učil je komuniste, da naj stopijo v stik tudi s katoličani, češ da nauk o nebeškem kraljestvu nič ne ovira borbe za zemeljsko oblast komunistov.

Pričakovali bi, da bodo prav zaradi tega katoličani in sploh demokratični ljudje napram komunizmu skrajno oprezní. Pa ni vedno tako. Večkrat imamo napram komunistom občutek manjvrednosti in se bojimo javnega mnenja. Včasih zavladajo neke vrste panika, v kateri govorimo: »Zdaj je res treba nekaj storiti, da rešimo Slovence v Italiji svoj obstoj!« Ali pa: »Titovcem se njihova baraka podira. Zdaj je vrsta na nas, da prevzamemo njih dedščino. Zato vsi Slovenci skupaj v koordinacijske odbore!« Govorilo se je celo o direktnih pogajanjih z Beogradom, kjer naj bi demokratični Slovenci dobili potrebna pooblastila, da bodo odslej kvalificirani predstavniki slovenskega naroda v Italiji. Seveda so take govorice bajke. Toda so značilne, kako razsodni ljudje izgubijo politično orientacijo.

Komunistična taktika

Nekaterim sploh ni všeč, da govorimo o komunizmu, kadar gre za tako imenovane titoce. Jugoslovanski komunizem naj bi po njih mnenju ne bil več pravi komunizem. To je eden izmed načinov, kako prodira komunistična ofenziva v naše vrste.

Ce bi šlo res za to, da se politične stranke med seboj posvetujejo, potem bi bilo potrebno, da bi se od časa do časa sestali njih zastopniki. Toda vrši se pritisk ne le na politične, temveč tudi na kulturne, mladinske, srednjošolske organizacije brez razlike, da se medsebojno povežejo s takimi odbori. Edino na osnovni šoli in v otroških vrstah še niso predlagali takih odborov. Gre pač za jasen načrt, da se vse naše organizacije podredijo titovskemu nadzorstvu.

Kjer ne gre s tem načrtom dovolj naglo, tam se oblegajo poedinci, da se preko njih izvaja pritisk na ostale. Tako se skuša porušiti v demokratičnih organizacijah disciplina. Sirijo se gesla, kaj je treba, da

katoličani poslušajo slovenske duhovnike.

Vse to delo, ki gre za tem, da se zmehča odpor demokratičnih vrst, izvira iz titovskih organizacij. Posebno tako imenovani »šolski odbori« so pod kontrolo najbolj borbenih brezbožnikov, ki so organizirali tudi zadnjo stavko višje srednje šole. Dogodilo se je letos celo, da so poslali komunisti pri velikonočni spovedi dijakov k cerkvam svoje špijone, ki so skušali izvajati na mladino ustrahovalno akcijo, da bi izostala od svetih zakramentov. Posebno komunistični dijaški konvikt vpliva porazno na versko življenje slovenskega dijaštva.

Ali gre za narodno stvar?

Komunisti bi seveda lahko bolj otipljivo pokazali, da jim gre za slovo v skupnih narodnih zadevah. V Trstu imamo na primer »Slovensko gledališče«. Ce bi ponudili to gledališče, ki bi moralo biti skupna zadeva vseh Slovencev, da bi prišlo pod upravo vseh, to je tudi demokratičnih in tudi katoliško mislečih Slovencev, bi ne bilo kaj reči. Toda to se ne bo zlepa zgodilo. Pač pa so začeli tudi to izrabljati v svoje namene. Celo dekletom iz katoliških vzgojnih zavodov so poslali vabilo k sodelovanju. Tako bi ta dekleta odtegnili vzgojnemu vplivu katoliških redovnic. — Lahko bi postavili pod skupno upravo druge kulturne naprave, ki bi morale služiti vsem. Toda ne gre jim za narodno stvar, temveč le za to, da se ruši naša demokratična skupnost.

Kdo more tudi jamčiti, da jim bo vedno pri srcu narodna korist? Avstrijska vlada je nedavno priznala, da je bilo zanimanje jugoslovanske vlade za Koroške Slovence zelo zmerno. Italijanska vlada pa je izjavila, da je bil svoj čas jugoslovanski protest proti nameravanemu zavlačevanju u-

vedbe dvojezičnosti v Trstu, kolikor je bilo sploh točno, neznan. Vrhovni kriterij vsake akcije v naš prid bo vedno korist komunistične partije, ne pa korist zamejskih Slovencev.

Izkušnja uči

Komunistični načrti niso uspeli, kadar so se katoliške organizacije med seboj posvetovali v najširšem krogu, kjer je lahko vsakdo povedal svoje mnenje, kjer se je lahko čisto iskreno govorilo o vsaki še tako kočljivi zadevi. Nevarno pa bi bilo, če bi o osnovnih zadevah našega pokreta odločalo samo nekaj ljudi, ki ne bi o morebitnih kompromisih s komunisti nikogar obveščali. Tako ravnanje bi zapravilo zaupanje naših dosedanjih zvestih volivcev in večalo število tistih Slovencev, ki pri volitvah glasujejo za italijanske stranke.

Nikoli se ne bomo odtegnili svoji narodni dolžnosti

Katoličani se nismo doslej nikoli odtegnili svojim narodnim dolžnostim. Povsod smo sodelovali, kjer je šlo za resnične skupne slovenske koristi. To bomo delali tudi za naprej. Nočemo pa se udinjati tlaki v skupnih odborih, kjer bi komunisti s svojimi brezkončnimi debatami moralno pritiskali na naše po številu tako pičle sodelavce. Če bomo uporabili svoje energije, da v resnici ojačimo katoliški pokret, bo to najbolj solidna osnova, okrog katere se bo zgrinjala bodoča slovenska elita, ki bo pritegnila mnogo omahljivcev in širila krog zavednih Slovencev. Naš smoter mora biti, jačiti versko zavest med Slovence, ker je to edino jamstvo, da naši ljudje ne bodo klonili v težkem boju za narodni obstoj.

Ostati hočemo katoliški Slovenci, komunizma pa ne bomo podpirali nikdar!

Volilni stroj ali volilnik

Avtomatizacija se vedno bolj širi in spopolnjuje. Ne samo za čokolado in cigarete imamo avtomate, marveč za vse mogoče stvari. Poštne znamke dobimo in denar se menja v drobiž, za 5 mark pride šopek nageljev in za 20 mark moška srajca iz avtomata, v nekaj sekundah imamo fotografijo itd. Po njivah stroj s samo enim človekom žanje žito, omlati, očisti žito in veže slamo, vse obenem.

K vsemu temu pride zdaj v Nemčiji še volilni stroj ali avtomat za volitve. Gospod Friedrich Eller v Darmstadtu je izumil pripravo, ki bi jo lahko imenovali volilnik. Nemci ji pravijo za zdaj »Wahlmaschine«. Nič več glasovnic, pisanja ali čitanja imen kandidatov, prerekanja in preprirov je li ena glasovnica veljavna ali ne, nič štetja glasov, stroj opravi vse takoj in brez pogrškov.

Iz lahke kovine sestavljen aparat »volilnik« ima deset odprtín. Ker je sedaj v Nemčiji devet strank, je za vsako stranko po ena odprtina. Ena je pa prazna, brez oznake, za tiste volivce, ki nočejo oddati glasu nobenemu izmed kandidatov, zato oddajo prazno glasovnico.

Vsak volivec dobi od predsednika volilne komisije namesto glasovnice gumb iz plastičnega materiala, (kot n. pr. za telefonski pogovor v kabini javnega telefona), s katerim gre v kabino in ga tam

spusti v odprtino tiste stranke ali imena, za katero voli.

Iznajditelj »stroja« je poskrbel, da ne more noben volivec spustiti več ko en gumb, za slučaj, da bi imel kdo ponarejene gumbe pri sebi. Ni mogoče na noben način »vplivati« na izid volitev. Za slučaj, da ni volilo kandidatov ali strank, se ne potrebne odprtine blokirajo.

Po končanih volitvah pokaže stroj takoj izid, koliko glasov so dobile posamezne stranke in koliko skupno. Tudi med volitvami se lahko vedno vidi in nadzoruje, ker gumbi ostanejo notri. Vse delo pregledovanja glasovnic odpade, ker so vsi glasovi veljavni, razen »praznih«. Vse bolj pošteno, tajno in naglo.

Lahko se napravijo gumbi različnih barv za moške, ženske ali za posamezne letnike.

Vse gre bolj hitro, skoraj kot »ofer«, eden za drugim. Na dan volitev bomo že lahko vedeli sklepni izid za vso državo.

Na vsak način bodo take »mehanične« volitve dosti bolj enostavne. Zdaj se večkrat pripeti, da kakšna stara mamica ne ve, kaj naj počne z glasovnico, kje naj prekriza, kako upogne in drugo. Zato je vedno dosti glasovnic neveljavnih. Po novem tega ne bo. Zadoštuje da ve, kam naj spusti gumb. Sleparij tudi ne bo več. Stroj je stroj, kateremu so vse »barve« enake.

R. L.

STARO JERUZALEMSKO OBZIDJE

Demokracija je samo za svobodoljubne ljudi

Volivci v goriški pokrajini bodo v nedeljo 28. maja šli na volitve, da izvolijo nove občinske in pokrajinske svete. Enim in drugim je namreč potekla poslovna doba štirih let, zato se morajo po zakonu raziti in volivci morajo izvoliti nova predstavništva, ki naj za nadaljnja štiri leta vodijo občine in pokrajino. Po 13 letih obnovljenega demokratičnega življenja v Italiji so državljani volitvam že precej privajeni in ni več tistih tehničnih težav, kako se voli, kakor so bile pri prvih volitvah. Toda ostale so druge težave psihološkega in moralnega značaja. Omenimo nekatere.

ALI LOCENO ALI SKUPNO?

Prva težava bo izvirala iz propagande nekaterih krogov, češ naj Slovenci na Goriškem nastopimo enotno zlasti v Gorici in pa pri pokrajinskih volitvah. Sirene »narodne edinosti« niso nikoli potihlele in se bodo sedaj ob bližnjih volitvah oglasile s še bolj milimi glasovi, morda tudi z grožnjami in smešenjem, kajti na svojih orglah imajo tudi pedale.

Nasproti tem glasovom, pa naj uberejo mile viže ali naj rabijo pedale, moramo kot katoličani in demokrati pribiti še enkrat. svetovnonazorska razlika med nami je dano dejstvo, ki ga nihče ne more osporavati. Svoje ideje kot katoličani in demokrati pa moramo braniti tudi na volitvah in ne jih čuvati samo v srcih in pa v cerkvah. Zaradi tega se kot katoličani in demokrati svojemu nastopu z lastnimi listami ne moremo in tudi nečemo odreči.

Ali ne pomeni ta »nesloga« izdajstvo nad narodom? Nikakor ne, temveč bi bilo, po našem prepričanju, izdajstvo nad narodom in izdajstvo naše časti, če bi se odrekli lastnemu nastopu in se povezali v kako brezbarvno listo. Izkušnja zadnjih 15 let nas uči, da je bilo tako naše stališče do sedaj najbolj uspešno tudi za obrambo narodne stvari, kajti ko volimo kot katoličani in demokrati, volimo tudi kot Slovenci, dočim tisti, ki volijo druge liste, zlasti socialistične in komunistične, ne volijo ne za demokratične ne za slovenske ideale, še manj pa za verske in duhovne vrednote.

BREZBRIZNOST V DEMOKRATIČNIH VRSTAH

Nadaljnja težava je pa v brezbriznosti levega števila demokratičnih volivcev med nami. Dejstvo je namreč, da so naši

nasprotniki v tem oziru veliko bolj borbeni in pripravljeni na žrtve kot pa mi. Oni se zavedajo, da se morajo za zmago svojih idealov boriti in tudi žrtvovati, le mi menimo, da nam bodo pečeni golobi sami leteli v usta. Nočemo sicer diktature, nočemo brezboštva, toda za nas naj bi se borili drugi. V tem oziru je značilna tožba nekega zastopnika demokratske liste iz neke vasi, ki je dejal: Niti kandidatov za našo listo ne moremo dobiti, ker se vsi izgovarjajo eden na drugega. Naj kandidira sosed, ki je bolj prost kot jaz. Tako gre po vrsti od sosedu do sosedu. To je kaj žalostno stanje na naši strani, da svoboda in demokracija nimata potrebnih borcev, dočim jih imata diktatura in brezboštvo preveč. Glede tega sem prav te dni bral, kako se godi v Laosu, kjer se bje boj med svobodo in diktaturo z orožjem in ne več na volitvah. Neki ameriški zastopnik je dejal: »Čudno to, da kamor pridem, najdem povsod isti položaj: tisti, ki se borijo za diktaturo, so silno borbeni; tisti, ki se borijo za svobodo, pa silno mlačni in brezbrizni.« Prav zaradi tega žanjejo komunisti povsod največje uspehe. Tudi pri nas jih bodo, če se naši demokrati in katoličani ne bodo znali žrtvovati za svoje ideale in če se bodo naprej drug za drugim izmikali dolžnostim, ki jih nalaga demokracija, namreč da jo branimo pred diktaturo. Kajti dejstvo je, da je demokracija samo za svobodoljubne ljudi. Za tiste torej, ki svobodo ljubijo in se za svobodo tudi žrtvujejo. Če tega duha ne bo med nami, potem je naša usoda zapečatená: v kratkem času bomo zopet postali žrtev nove diktature, hujše kot je bila fašistična.

To premislite, dragi demokratje, in potem se odločajte!

REVOLUCIJA LETNIC

V londonskem »Timesu« je neki podeželski župnik objavil svoja odkritja glede letnic. Letošnja letnica 1961 se prav tako bere, tudi če jo obrnemo. Zadnja taka letnica je bila 1881 in pred njo 1691. Toda bodočnost nam takih odkritij še dolgo ne bo več nudila. Morali bomo doseči 61. stoletje, da spet doživimo podoben slučaj, in to bo namreč šele leta 6009.

★

Vedno boste mladi, dokler bo v vaših dušah navdušenje. Aleksander Manzoni

HUBERT MOCNIK:

4

Ravnatelj Viktor Bežek ob stoletnici rojstva

VZGOJESLOVNI PISATELJ

Bežek pa je poleg jezikoslovca in slovestvenika, kakršnega sem do sedaj prikazal, tudi in v še večji meri dušeslovec in vzgojitelj.

Ze od l. 1892 je poleg slovenščine predaval (seveda v nemščini) tudi pedagoško skupino predmetov. Najprej dve leti na ženskem učiteljsku v Gorici, nato eno leto v Ljubljani in ponovno devet let v Gorici ter od leta 1904 na moškem učiteljsku v Kopru nadaljnja štiri leta.

V Kopru ni imel za te predmete le slovenskih dijakov, pač pa tudi Hrvate in Italijane.

Bežek je skušal na vse načine nazorno in umljivo podajati, vendar je dobro razumel, da nima zadovoljivih uspehov.

Profesorji in dijaki si niso ničesar bolj želeli, kot uvedbo pouka v materinščini in da se preselijo v mesto, kjer bodo živeli med svojim ljudstvom in kulturniki.

Prvo pobudo, da bi prišlo učiteljske v Gorico, je dal s svojo interpelacijo v goriškem Deželnem zboru že l. 1891 dr. H. Tuma, a preden je predlog postal dejstvo, je poteklo nadaljnjih 18 let.

Gorica si je morala sama prej ustvariti svoje osnovno šolstvo, obrtne, kmetijske in gospodinjске šole ter za vse to primerne prostore.

Dokt. Ant. Gregorčič je zasnoval l. 1895 šolsko društvo in počasi so zrastle: Šolski dom, Mali dom, Gregorčičev dom in Novi dom, in to povečini iz milodarov naših žuljavih rok in narodno čutečih, napredka željnih in mladino ljubečih src.

Ko se je jeseni 1909 preselilo moško učiteljske v Gorico, je bilo to za Gorico prva popolna državna srednja šola s slov. učnim jezikom. Sledila je že l. 1910 slov. gimnazija.

V Simon Gregorčičevem domu se je začelo učno in vzgojno delo z velikim plemenom za profesorje in dijake. Tu se je Bežek razmahnil in v svojem teoretskem in praktičnem pedagoškem delu. Sam pravi tako:

»Odtlej mi je poučevati pedagogiko izključno v slov. jeziku. Res je, da je možnost rabe domačega jezika pri tako važ-

nem, a ne lahkem predmetu, kakor je pedagogika, tolika dobrota, da docela odtehta dosedanjí nedostatek domačih učnih knjig. Za nobeno ceno ne bi hotel menjati z onimi učitelji na drugih slov. učiteljskih, ki jim je še vedno poučevati pedagogiko v nemščini. Vendar poleg tega živo čutim, kako bi bilo dijakom in meni z domačimi učbeniki olajšana naloga.«

Zalaganje in izdajanje slov. učnih knjig za učiteljska je bilo v tedanjí dobi, prav kakor tudi dandanes pri nas, zelo tvegano; saj so imeli slov. učni jezik samo na goriškem učiteljsku, kjer je bilo leta 1913 vsega 139 dijakov. Zato pa je l. 1913 izdala Slov. Sol. Matica v Ljubljani prvi zvezek knjige Viktorja Bežka: Občno vzgojeslovje z dušeslovnim uvodom. Ta zvezek je obsegal »Dušeslovje« — to je psihologijo. O tem svojem delu pravi Bežek:

— »Učna knjiga o dušeslovju ne more ubirati novih, neizhujenih potov, nego utegne biti v najboljšem slučaju srečna kompilacija obče priznanih nauk, to mora biti jasno vsakemu, ki pozna sedanje stanje dušeslovnih študij in obseg šolskih potreb in zahtev.

Navzlic tem omejitvam pa lahko spozna blagovoljni čitatelj, da pisec teh vrstic nismen zgolj sestavljalec in zbiratelj naukov po svojem okusu, nego sem si izkušal po možnosti ustvariti svojo sodbo ali pa vsaj znane stvari pisati v nove stike in odnose ter jih na ta način pojasniti z neobičajne strani.«

Tudi glede vsebinske strani psihologije je treba upoštevati Bežkovo stališče v uvodu knjige:

»Poglobljena prirodoslovna veda je prava podlaga tudi pedagoški vedi.« Zato je pri pisanju psihologije poudaril biološko in rodilno (genetsko) stališče, ki se je izkazalo plodonosno v dušeslovnem raziskovanju.

Bežek je pokazal na trdno povezanost psihičnih in fizioloških pojavov in trdil, da so možgani nosilec vsega psihičnega dogajanja. Psihologijo deli po snovi v tri poglavja: o umevanju, o čustvovanju in o hotenju.

Način obravnavanja snovi je živ in naraven, da se tudi sicer abstraktna snov bere z neko napetostjo.

Pri pisanju psihologije je imel Bežek velike težave s slov. izrazoslovjem. Manjkali so izrazi za mnoge pojme. —

(Nadaljevanje)

Laos-na preizkušnji hladne vojne Stoletnica zedinjenja Italije

Laos, mala azijska država s komaj tri milijoni prebivalcev ter ena najbolj ubogih dežel Azije, je danes v ospredju mednarodne pozornosti zaradi državljanske vojne med levičarskimi elementi, ki jih podpirajo Severni Vietnam, Kitajska in Sovjetska zveza, ter zahodno usmerjenimi elementi, ki jih po sili razmer mora podpirati Zahod, to je Amerika. — Z laosko politično krizo se v teh dneh mrlično ukvarjajo zunanji ministri vseh večjih držav, ki imajo ali hočejo imeti vpliv na mednarodno dogajanje v svetu. Ker se je pa državljanska vojna v Laosu spričo sedanje razdelitve sveta v dva tabora spremenila v tipično žarišče hladne vojne med Vzhodom in Zahodom, je jasno, da je rešitev laoske krize v diplomatskem sporazumu velesil, ki načeljujeta obema taboroma.

Dokler je v deželi šlo za sporadične spopade med pristaši raznih političnih struj sta Amerika in Sovjetska zveza stali bolj v ozadju in nista hoteli zadeve obešati na veliki zvon v upanju, da se bodo laoski voditelji morda končno le sporazumeli med seboj. Toda bolj kot je čas tek, bolj se je državljanska vojna razširjala. Komunisti iz Severnega Vietnama in Kitajske so začeli pošiljati orožje svojim pristašem, ki jih vodi general Kong Li v upanju, da jim bo uspelo spraviti nevtralnega Laos pod komunistično nadzorstvo. Vojaška sreča se je menjavala sedaj v prid tej, sedaj oni strani. To je trajalo že nekaj mesecev. Toda v zadnjih tednih so po zaslugi obilne pomoči v orožju od strani Sovjetske zveze filokomunistični oddelki močno napredovali in ba-je napredujejo proti prestolnici Luang Prabangu. To dejstvo pa je alarmiralo ves zahodni svet, kajti vsako nadaljnje napredovanje je filokomunističnih sil je resno preudiciralo sedanje ravnanje med Vzhodom in Zahodom, ki traja že dobro desetletje. Da se bolj točno izrazimo, prav od ustanovitve Atlantskega pakta leta 1949 po znanem komunističnem udaru na Češkoslovaškem 1948. leta. Od tedaj ni komunistični imperializem napredoval niti za ped zemlje v Evropi. Pokojni Stalin se je za to vrgel na Daljni Vzhod in sprožil vojno na Koreji, ki pa zopet ni spremenila ozemeljskega stanja, ker so Združeni narodi s pravočasno intervencijo odvrnili komunistične čete na 38. vzporednik.

Ko so videli, da na Koreji niso mogli nič opraviti, so se komunisti vrgli na Indokino, ki je bila tedaj še pod francosko kolonialno oblastjo. Po dolgih bojih je Francija po porazu pri Dien Bien Fu-ju morala kloniti, podpisati premirje in prepustiti Sev. Vietnam komunistom. Sama pa je na Zenevski konferenci l. 1954 morala zapustiti Indokino.

Laos je bil ena izmed držav po- leg Juž. Vietnama in Kambodže, ki so vzrasle po tem premirju, za- ceno, da postane nevtralen, to je, da se ne priključi nobenemu vo- jaškemu taboru ali bloku. To nev- tralnost je Laos držal, čeprav je večina vlad, ki so si sledile, bile ideološko zahodno usmerjene. Ko so pa lani nastali neki notranji spori med raznimi političnimi vo- ditelji, so se v zadevo takoj vme- šali komunistični agenti iz Sev. Vietnama. In tako je prišlo do se- danjega položaja, ki resno ogroža nevtralnost Laosa, kajti dežela, ki enkrat pade pod komunistično nadzorstvo, ne more biti več nev- tralna.

To je jasno povedal ameriški predsednik Kennedy na svoji zadnji tiskovni konferenci, ko je de- jal, da Združene države ne bodo dopustile, da bi Laos padel pod nadzorstvo kakršne koli velesile ali skupine velesil. Zato so trdno odločene, da če se ne bo dalo po mirni poti rešiti laoske krize, bra- nijo nevtralnost Laosa tudi z dru- gim sredstvi, tudi vojaškimi v okviru SEATA (Pogodba o obram- bi jugovzhodne Azije). V tej obrambni organizaciji, ki je azij- ski Atlantski pakt, so poleg ZDA,

Vel. Britanije in Francije še Av- stralija, Japonska, Filipini, Paki- stan in Siam. To je bil prvi opo- min Amerike Sovjetski zvezi, da se ne spušta predaleč v laoski krizi.

SESTANEK KENNEDY-MACMILLAN

Drugi opomin pa je Sovjetska zveza prejela v nedeljo od strani ZDA in Vel. Britanije, ko sta se na Floridi sestala Kennedy in Macmillan. Proučila sta položaj v Lao- su in prišla do soglasnega zaključ- ka, da je treba nevtralnost Laosa braniti tudi z vojaškim posegom, če potrebno. V tem smislu poziva- ta Sovjetsko zvezo, da ZDA in Vel. Britanija ne bosta dopustili, da bi se položaj v Laosu še nade- lje poslabšal in jo zato vabita, naj pristane na konferenco za mirno rešitev laoske krize, kakor je u- radno predlagala Vel. Britanija.

Odločitev Kennedyja in Macmil- lana, da branita nevtralnost Lao-

sa je razpršila vse dvome, da mi- sli novi ameriški predsednik za- radi ljubelega miru popuščati Sov- jetom. Na to Kennedyjevo odloč- nost glede laoske krize bodo mo- rali Sovjeti računati, Kennedy sam pa je s tem veliko pridobil, saj je pokazal, da zna sprejeti jasne odločitve, ki so v mednarod- ni politiki nujno potrebne.

V Bangkoku pa so se v poned- ljek sestali zunanji ministri SEA- To-ja, da proučijo ukrepe, ki jih bodo sprejeli v primeru, da bi bil potreben vojaški nastop za obram- bo laoske neodvisnosti. Kocka še ni padla, ker Sovjetska zveza še ni odgovorila na zahodne predlo- ge. Vendar prihodnji tedni znajo biti odločilni za usodo Laosa.

Zanimivo pa je, da »nevtral- ne« države kot Jugoslavija, Zdru- žena arabska republika in druge ne mignejo niti z mezinem, če- prav gre za usodo laoske nevtral- nosti. Čudna je ta nevtralnost.

Komentarji po kongresu PSI

34. kongres Italijanske sociali- stične stranke ni prinesel v itali- jansko politično življenje nič no- vega. O tem so si vsi komentatorji in stranke edini. — Nenni je s svojo avtonomistično strujo sicer prodrl, toda levičarski struji sta se nekoliko okrepili. Struja avto- nomistov je dosegla 55 % glasov, levica 35 % in Bassova struja sko- raj 7 %. Na podlagi teh izidov so razdelili mesta v glavnem svetu, ki šteje 81 članov, takole: avto- nomisti 45 mest, levica 29, Basso- va skupina 6 in Pertini 1.

Izvršni centralni odbor bodo sestavili v prihodnjih sejah glavn- ega sveta. V njem bi hoteli imeti besedo tudi manjšinske struje, to- da večinska struja se temu upira.

Toda bolj kot notranja trenja za vpliv in oblast v stranki so važ- na mnenja in komentarji, ki so jih o izidu socialističnega kongre- sa izrekla vodstva večjih italijan- skih političnih strank. Na splošno se vsi strinjajo, da je tudi po mi- lanskem kongresu ostalo vse pri starem.

Glasilu krščanskih demokratov »Il Popolo« priznava prvaku Nen- niju zaslugo, da je skušal jasneje ko v preteklosti pojasniti razlike med socializmom in komunizmom in izrazil potrebo po garancijah za obrambo demokratičnih institucij, toda v zunanji politiki je ostal še vedno v polemičnem odnosu do Atlantske zveze.

Mnogo ostrejšo in negativno sodbo pa je na račun Nennijeve stranke izrekel prvak socialnih de- mokratov Saragat, ki pravi, da na praktičnem področju ni razlike med italijanskimi socialisti in ko- munisti in kot primer navaja tesno sodelovanje med komunisti in socialisti na sindikalnem, u- pravnem in združenem področju ter dejstvo, da socialisti zahtevajo v zunanji politiki nek nevtrali- zem, ki je na polovici poti med demokracijo in totalitarizmom.

Na praktičnem področju ni to- rej socialistični kongres prinesel nič novega. Tudi tisti krogi, ki so vedno upali, da bo kdaj možno Nennijeve socialiste pridobiti za demokracijo, priznavajo, da bo treba še čakati. Proces razčišče- vanja v notranjosti italijanske socia- listične stranke se bo sicer nade-

ljeval, toda pot do prave demo- kracije bo še dolga in mučna. Socialistična stranka v Italiji je nam- reč predolgo živela v osamljenosti od ostalih socialističnih gibanj v Evropi ter v priležnosti s komu- nisti, da bi mogla v tako kratkem času dohiteti svoje ostale evrop- ske kolege.

Budimpešta pred novim procesom

Madžarska agencija »MTI« je sporočila, da se bo v kratkem začel proces proti du- hovníkom in vernikom, obtoženim, da so skušali organizirati napad na varnost dr- žave. Cerkev na Madžarskem vodi sedaj, odkar je kardinal Mindszenty zaprt na ameriškem poslatištvu, nadškof iz Gröszs József Kalocsa, ki pa je že visoko v letih. Neprestano poziva svoje duhovnike, naj skušajo živeti v miru z državnimi oblast- mi. Madžarska Cerkev da mora najti na- čin primernega prilagojenja, da bo lahko še nadalje vršila svoje poslanstvo. To pa je lažje reči kot pa izvršiti.

Strašno je pri iskanju resnice to, da če jo iščemo, jo tudi najdemo.

De Gourmond

Ce hočemo delati za bodočnost, moramo delati v sedanjosti.

Spalting

Prizadevanje za mir v Alžiriji

V Parizu so uradno sporočili, da se bodo francosko-alžirska po- gajanja za mir v Alžiriji pričela 7. aprila v kraju Evian ob Ženev- skem jezeru. Francoska vlada je v ta namen že najela nekaj hote- lov, v katerih se bodo pogajanja vršila ter stanovali člani franco- skega zastopstva. Alžirsko zastop- stvo pa bo po vsej verjetnosti stano- valo v Montreuxu ali Losanni ob švicarski obali Ženevskega je- zera. Kot znano, teče meja med Svico in Francijo po sredini Že- nevskega jezera. Švicarske oblasti so že izjavile, da bodo nudile za- stopnikom alžirske begunske vla- de vse ugodnosti in zaščito, ki jih švicarska vlada nudi zastopnikom tujih držav na konferencah.

Francosko zastopstvo bo vodil Louis Joxe, znani bivši veleposla- nik v Moskvi ter prosvetni mini- ster v Debrejevi vladi do novem-

Te dni so po vsej Italiji prazno- vali stoletnico italijanskega zedi- njenja. Že dolgo so pripravljali vse proslave in to še posebej v Turinu, kjer gradijo paviljon »Ita- lia '61«, na katerem bodo številne razstave in prireditve, ki bodo prikazale sto let italijanske zdu- žitve. Višek proslav pa je bil v soboto 25. in v ponedeljek 27. mar- ca v Rimu. Ob tej priliki je pre- sednik republike Gronchi prečital na skupnem zasedanju parlamen- ta svojo poslanico ob stoletnici. V njej je republiški predsednik predvsem poudaril, da je treba sedaj po narodni združitvi doseči še primerno socialno ureditev. Ni dejanske svobode tam, kjer je še pomanjkanje, je dejal Gronchi. Treba bo še mnogo narediti v ko- rist izboljšanja, življenjskega po- ložaja, in zato je treba združiti svobodo s pravičnostjo.

Druge proslave pa so se vršile v Rimu in v drugih italijanskih mestih, na katerih so govorniki spominjali na pomembne dni ita- lijanskega prepoda. V Rimu je predsednik vlade Fanfani položil v imenu vlade venec na grob pr- vega italijanskega kralja Viktorja Emanuela II. v Pantheonu, razni ministri pa so položili vence na grobove glavnih pobudnikov ita- lijanskega zedinjenja: Cavourja, Mazzinija in Garibaldija.

Kaj pa pravzaprav pojmuje- mo pod zedinjenjem Italije? Pred tem časom, namreč pred letom 1861, so bile posamezne italijanske de- žeje med seboj razdeljene. Ene so se same vladale (n. pr. Piemont in srednjeitalijanske kneževine), druge so bile podvržene tuji nad- oblasti (kraljestvo Neapelj in Dve Siciliji Bourboncem, Toskana in Lombardsko-Beneška pa Avstriji), poleg tega pa je obstajala še sa- mostojna papeška država z mno- go večjim obsegom in oblastjo kot dandanes. Tudi Rim je seveda spa- dal pod papeško oblast. Leta 1848 pa se je po vsej Evropi pričela doba narodnega prebujenja, znana pod imenom pomlad narodov. Pri vseh narodih so se osnovala giba- nja za združenje tujih vlad in za doseg lastne neodvisnosti. Tako so nastali Mladoslavenci, Mlado- čehi, v Italiji pa »Giovine Italia« pod Mazzinijevim vodstvom. To je v Italiji doba tkzv. Risorgimen- ta, ko so se prebujale širše plasti

italijanskega naroda in so se sno- vali načrti za združeno Italijo. Se- veda so bili pogoji za tako zdu- žitev zelo težki zaradi položaja v posameznih deželah in zaradi tuje, zlasti habsburške nadvlade. Naj- več možnosti za tako delo pa je imelo piemontsko-sardinsko kra- ljstvo pod savojsko hišo, in sem so se v glavnem opirale oči vseh italijanskih domoljubov. Osnovali so se upori, vršile so se bitke, sle- dili so si porazi in zmage. Med vojaškimi poveljniki je zaslovel Garibaldi, ki je s svojimi zvestimi pristaši zavzemal položaje na ju- gu. Ideologi kot Mazzini so sno- vali svoje načrte in jih širili med inteligenco. Politik Cavour pa je iskal za svoje delo prijateljev in zaveznikov med evropskimi držav- niki. Delo ni bilo lahko, tudi spori med posameznimi voditelji niso bili majhni. Tako je pozneje Ca- vour izjavil: »Italija je narejena, treba je sedaj narediti Italijane.«

Do formalnega zedinjenja je prišlo v letu 1861, s sklicanjem prvega italijanskega parlamenta v Turinu. Tako je bil 17. III. Viktor Emanuel II. proglašen za italijan- skega kralja, 27. III. pa je Ca- vour proglasil Rim za prestolnico Italije, čeprav ta še ni spadal pod novo kraljevino.

Pozneje pa so bili potrebni še premnogi boji in naporji za končno oblikovanje italijanske države. Tu- di danes vidimo, da je kljub vse- mu treba še izoblikovati ne morda kako patriotsko zavest (ki je je včasih še preveč), temveč pred- vsem vltiti med ljudstvo zavest gotovosti in pravičnega odnosa na socialnem področju.

TELEGRAMI

DUNAJ: V novi avstrijski vladi, ki jo bo sestavil poslanec Gorbach, kateri bo na- domestil sedanjega kanclerja Raaba, ne bo več znanega nacionalista Gschnitzer- ja. Italijanski krogi so z njegovo izlo- čitvijo zadovoljni. Nadomestil ga bo Kel- ler, po rodu Tirolec.

ZENEVA: 21. marca so se v Zenevi ob- novila pogajanja med ZDA, Vel. Brita- nijo in Sovjetsko zvezo za prekinitev atomskih poskusov. Toda po enem tednu pogajanj so že spet zašla na mrtvo točko.

LONDON: Proces proti petim sovjetskimi vojunom se je zaključil z zelo ostrimi obsodbami, od najmanj 15 do največ 25 let zapora. Sodišče je vse pripoznalo za krive.

BRUSELJ: Izid volitev: 96 krščanski so- cialci, 84 socialisti, 20 liberalci.

ANGOLA: Bilanca neredov v tej portu- galski koloniji je 149 mrtvih. Nerede so po portugalskih poročilih povzročili ele- menti iz Konga.

Posvetitev vietnamskih škofov

Na trgu pred stolnico v Saigonu se je vršila v nedeljo 22. januarja posvetitev štirih novih vietnamskih škofov. Trg je bil prenapolnjen z ljudmi. Prisotni so bili vsi vietnamski škofje in številni predstav- niki oblasti. Slovesnost je bila ob petih popoldne. Po posvečenju so prečitali po- slanico svetega očeta.

Admiral in vojak

Ko je bila v pomorski bitki pri Trafal- garju admiralska ladja tako hudo poško- dovana, da se je začela potapljati, je ad- miral Nelson opazil mornarja, ki je v ne- kem kotu mirno sedel in jedel kos kruha. »Fanf, ali si znorel,« zakriči admiral, »v nekaj minutah se bomo vsi potopili, ti pa sedi tukaj s kruhom v roki.« »Oprostite, gospod admiral,« odvrne rav- nodušno vojak, »zdaj, ko bo treba pogolt- niti tako velik požirek vode, se že spodobi, da prej pojem kos kruha.«

< >

Med nekim slavnostnim kosilom je neki povabljenec že z vidno nevoljo odgovarjal na neprestana vprašanja svoje klepetave sosede.

»Koliko let bi mi dali, gospod?« nade- ljuje gospa.

Ker odgovora ni bilo, mu skuša po- magati:

»Moj mož ima petdeset let in med nama je deset let razlike.«

»O, čestitam vam, gospa, na prvi pogled bi vam nihče ne prisodil šestdeset let.«

Odobritev „zelenega načrta,“

AI — Poslanska zbornica je odobrila »zeleni načrt«, ki predvi- deva stroškov za 550 milijard lir v petih letih za napredek kmetij- stva. Za načrt je glasovalo 259 poslancev, proti pa 164. Ta načrt bo pomagal italijanskemu kmetij- stvu, da se še bolj razvije kot do- slej in da postane popolnoma ne- odvisno od uvoza. Na zadnji seji, ki jo je zbornica posvetila raz- pravi o načrtu, je govoril voditelj demokrščanske skupine Gui ter rekel, da je načrt potreben prav zato, da se učinkovito reši itali-

jansko poljedelstvo iz težav, ki ga sedaj tarejo. Te težave, ki jih ima- jo tudi druge dežele, pa so mno- go lažje in ne tako katastrofalne kot jih ima Sovjetska zveza, ki se nahaja — po besedah samega Hruščeva — v res hudem položaj- ju glede kmetijstva. Med člani za- kona je tudi ta, ki predvideva u- stanovitev »medbančnega garan- cijskega sklada« za poljedelska posojila, z namenom da se olaj- šajo posojila kmetovalcem in ma- lim kmetijskim podjetjem. Sedaj bo moral še senat odobriti zakon.

Pogajanja med Francozi in Al- žirci bodo dolga in težavna, kajti prelita kri na obeh straneh v teh šestih letih vojne je prepada samo poglobila. Na obeh straneh bo tre- ba mnogo dobre volje, če bodo ho- teli premostiti vse težave in na- sprotno, ki ju ločijo. — Sam pre- sednik časne alžirske vlade, ki ima svoj sedež v Tunisu, Ferhat Abbas, je v svojem zadnjem go- voru po tunizijskem radiu opozor- il svoje rojake, da »pogajanja ne pomenijo še miru« in da se zato vojna nadaljuje.

Medtem se v Alžiriji teroristič- ni nastopi alžirskih upornikov na- daljujejo.

Zakon za slovenske šole v razpravi

V poslanski zbornici so pretekli četrtek začeli razpravljati o zakonskem osnutku za uzakonitev slovenskih šol v Italiji in na Tržaškem ozemlju. Razprava se vrši pred 8. komisijo, ki ji predseduje on. Ermini, referent pa je on. Franceschini, demokristjan.

Ob začetku razprave je bila v Rimu posebna delegacija obeh sindikatov slov. šol na Tržaškem in Goriškem, ki je poslanecem nudila potrebna pojasnila. Razprava se bo nadaljevala po Veliki noči. — Vsi Slovenci, živeti v mejah Italije, želimo, da bi prav za stoletnico ital. republika izglasovala pravičen zakon za celo slov. manjšino.

Statistika slov. učencev v goriški občini

Statistika o stanju šol s slovenskim učnim jezikom na Goriškem je sledeča: Otroški vrtci v ulici Randaccio 16 otrok, v ulici Croce 14, v Pevni 13 in v Standeržu 11. Nižja srednja šola v ulici Randaccio 126 dijakov, v šestih razredih; strokovna šola 148 dijakov v šestih razredih. Na nižji srednji šoli poučuje 14 profesorjev, na strokovni pa 15.

Gimnazija in licej v ulici Croce 33 učencev in 12 profesorjev, učiteljske 20 učencev in 11 profesorjev.

Osnovna šola v ulici Croce 43 učencev, v ulici Randaccio 17, Standerž 43, Podgora 18, Pevna 32 in St. Maver 12.

Nova avtobusna postaja

Avtoprevozno podjetje Ribič bo v ulici IX Agosto, kjer je sedanjí sedež avtobusov, zgradilo novo moderno avtobusno postajo. V ta namen so že začeli s podiranjem nekaterih stavb. Celotna dela bodo stala okrog 40 milijonov lir in bodo dovršena najkasneje do prihodnjega poletja. Tako bo tudi naše mesto dobilo tako potrebno avtobusno postajo, ki bo odgovarjala današnjim potrebam in doprinesla svoj delež k estetičnemu olepšanju Gorice.

Praznik zedinjenja Italije

Vsa Italija je bila v ponedeljek 27. marca v zastavah. Tudi Goričani so bolj kot običajno razobesili italijanske trobojnice in tako počastili stoletnico zedinjenja Italije. Oblasti pa so položile vence na spomenike padlih in na sporedu so bile še druge manifestacije z govori. Praznovanju so se pridružile tudi šole, kjer so zadnje ure profesorji zgodovine imeli spominke govore.

Obnovite osebne izkaznice

Osebne izkaznice zapadejo vsaka tri leta. Opozorjamo zlasti Goričane, da si v slučaju zapadlosti preskrbe nove osebne izkaznice, ker jih bodo potrebovali pri prihodnjih občinskih volitvah v maju.

Poletni urnik trgovin

S prvim aprilom bo stopil v veljavo poletni urnik trgovin, ki bo veljal vse do 30. septembra. Trgovine jestvin, drogerije in trgovine s sadjem in zelenjavo bodo odpirali popoldne ob 16. uri, zapirali pa ob 19.30. Tekstilne trgovine pa bodo odpirali popoldne ob 13.30, zapirali pa ob 19.30. Mesnice bodo ob nedeljah dopoldne odprte, v ponedeljek pa ves dan zaprte.

Stavka delavcev v Podgori in Ronkah

Sindikalne organizacije so zaradi nepopravljivosti ravnateljstva tekstilnih tovarn v Podgori in Ronkah proglasile dvodnevno stavko 25. in 26. marca. Delavci se potegujejo za naslednje: izplačilo proizvodne nagrade, od 12 do 15 lir na uro za specializirane delavce, povečanje doklade za delo, ki je zdravju škodljivo, ureditev med delavcem pri centralah in vzpostavitev akordnega dela v nekaterih oddelkih.

Ne bo več izpitov za vstop v srednjo šolo

Naučno ministrstvo je določilo, da letos ne bo izpitov za vstop v srednjo šolo. Otroci, ki s uspehom dokončajo 5. razred ljudske šole, se lahko v jeseni vpiše v srednjo ali v strokovno šolo brez vsakršnih izpitov. Ti bodo še naprej veljali le za privatiste, ki so obiskovali kako privatno šolo.

Športne vesti

Lepo število mladih ljudi se je zbralo pretekli petek v dvorani na Placuti, kjer se je vršil ustanovni občni zbor novega športnega društva. Tam so sklenili, da se bo društvo imenovalo Športno združenje Olympia. Sprejeta so bila tudi pravila in izvoljen je bil devetčlanski odbor. Društvo

SKAD v Gorici vabi

na Veliki petek ob 21^h, po postni pridigi, v dvorano Marijinega doma na Placuti, na predavanje o temi

KRISTUS - ČLOVEK

ki ga bo imel dr. Mitja Bregant. Predavanje zajame Kristusovo trpljenje v znanstveni luči.

bo dobilo na razpolago igrišče Oratorija Dominik Savij. Predlagano je bilo, da bi društvo zaenkrat gojilo odbojko in lahko atletiko in da se naj večini v državno odbojgarsko in lahkoatletsko športno federacijo.

Upamo, da bo društvo čimprej začelo z rednim delom in želimo pri delu čim več uspeha.

Čebelarji so zborovali

Preteklo nedeljo 26. marca so se zbrali v mali dvorani Kmetijskega inšpektorata čebelarji goriške dežele. Sestanek je vodil inšpektor dr. Marsano. Statistika kaže, da je v obvezen konzorcij vpisanih 130 članov s 1461 panji, oziroma čebeljimi družinami. Ker se je v Gorici pojavila čebelna bolezen »Nosema«, katera je zelo nevarna, bodo čebelarji primorani boriti se zoper njo z zdravili. V ta namen je tu-

VOLITVE NA GORIŠKEM

28. maja bodo na Goriškem upravne občinske in deželne volitve. Kdor bi kaj prispeval za stroške, ki jih bo pri tem imela SDZ v Gorici, naj pošlje prispevek na naslov našega lista: GORIZIA (Italia), Riva Piazzutta 18.

Praznik slovenske besede in pesmi

V nedeljo 26. marca je Slovenska Prosveta priredila v Avditoriju Večer slovenske besede in pesmi.

V prvem delu nam je prof. Jože Peterlin predstavil naše srednješolce in akademike, ki so nam prebrali nekaj svojih pesmi; med temi so se nam zdale najboljše pesmi Griše Mikuža. — Nastop je spremljal oktet Planika z dovršeno in ubrano pesmijo.

V drugem delu so člani Slovenskega odra pod vodstvom prof. Jožeta Peterlina uprizorili dramo Branka Rozmana »Roka za steno«, ki je po svoji globoki človečnosti ena najlepših v slovenski povojni dramatik. To je drama modernega človeka, njegovega velikega trpljenja in razklanosti; drama človeka, ki trpi, pa ne ve, zakaj, ker še ni doumel besed: »Vzemi svoj križ na ramena in nesi ga za menoj, in vse drugo ti bo navrženo.«

Ob čudnih in tesnobnih zvokih elektronske glasbe četvero ljudi pripoveduje dramo svojega življenja, ki ji ne vedo niti začetka niti konca. Vsi trpijo, in ne da bi se zavedali, plačujejo krivdo zase ali za koga drugega. Ali ima to trpljenje kak smisel ali je zgolj slučaj, ki usmerja nji-

P E Č E

Na velikonočni ponedeljek, 3. marca, ob 13. uri bo šla procesija z Marijino podobo iz Boljunca na Peče. Tam bo ob 4. uri sv. maša z ljudskim petjem. Vsi Marijini častilci toplo vabljeni — Brežani naj ne izostanejo! —

hove poti? Ne, nevidna roka za steno jih vodi skozi trpljenje v novo življenje. Samo eden med njimi je to že spoznal. Dolgo se je trudil, da bi to roko zanikal, se prepričal, da je ni. Rešile so ga besede: »Vzemi svoj križ na ramena in nesi ga za menoj.« Od takrat ve, da je to pot, ki vodi iz obupa. Rad bi jo pokazal še drugim in posredoval vsem tiste odrešilne besede.

Igralci Ladi Vodopivec, Drago Stoka, Stana Oficija, Jurij Slama, Marija Mislej, Marija Oficija in Jurij Vodopivec so naravnost živeli svoje vloge na okusno in moderno opremljenem odru.

Novi gradbeni načrti

Na pokrajinskem proveditoratu za Julijsko krajino se je prejšnji teden sestal tržaški odbor za javna dela in proučil 23 načrtov za nova gradbena dela v Trstu in okolici. Med temi so najvažnejši trije načrti IACP, ki bo v ulici Flavia zgradil tri stavbe s 49 stanovanji za skupno vrednost 166 milijonov, 4 hiše s 63 stanovanji za 183 milijonov in 500 tisoč ter 4 hiše s

Prizor izpred cerkve v Doberdobi

di vlada poslala svojo pomoč. Uničenje čebel na Goriškem pomeni uničenje sadjarstva, saj je znano, da čebele oprasio 85% rastlinskih cvetov.

V prihodnje je v načrtu štetje in pregled panjev v vsej deželi po strokovnjakih. G. Marsano je ob koncu z lepimi besedami navdušil udeležence, naj pazijo na svoje čebele v sporazumu s kmetovalci in sadjarji posebno sedaj ob škropljenju sadnega drevja, da ne bodo še strupi dali svoje pri uničenju čebel. Obljubil je čebelarjem tudi svojo pomoč.

K. F.

življenja! Casopisi in radio nam neprestano sporočajo, kako se državne oblasti bavijo z vprašanjem, kako bi kmetijstvo dvignile z raznimi pobudami, podporami in zakoni. Kako pa to, da se s tako lahkoto dovoli, da lahkomišelní ljudje teptajo naše travnike in prizadevajo toliko grotne škode? Pa še drugo škodo delajo mestni ljudje, ko brezvestno lomijo veje cvetočih sadnih dreves.

V Trstu imamo več gospodarsko-kmetijskih združenj. Ali bi ne kazalo, da bi se ta združenja pobirgala pri merodajnih oblasteh, da se odločno zaščitijo pravice in koristi naših kmetov? In to čimprej, ker pomlad kliče ljudi na deželo.

Filmski večeri

Pred kratkim smo predvajali v naši kinodvorani močan film: Seme nasilnosti. Prvi večer za starše, drugi za mladino. Mladina je pokazala več zanimanja kot starejši. Film obravnava vprašanje, kako in kdo naj ukroti podivjano mladino, ki povzroča vedno več zaskrbljenosti v svetu. Film pokaže na učinkovito sredstvo: šolski vzgojitelj, prežet z ljubeznijo in veliko potrpežljivostjo. Vzgojitelj, ki dela samo za mesečno plačo, ne bo uspel zlasti pri današnji mladini.

Prof. dr. Maks Šah je po predstavi filma govoril o prilikah, ki zvodijo dandanes mladino na slaba pota. Dom, šola, cerkev so semenišča dobre vzgoje. — Gospoda profesorja bomo še povabili na podobne večere, ker zna pritegniti poslušalce s svojo živahno govorico.

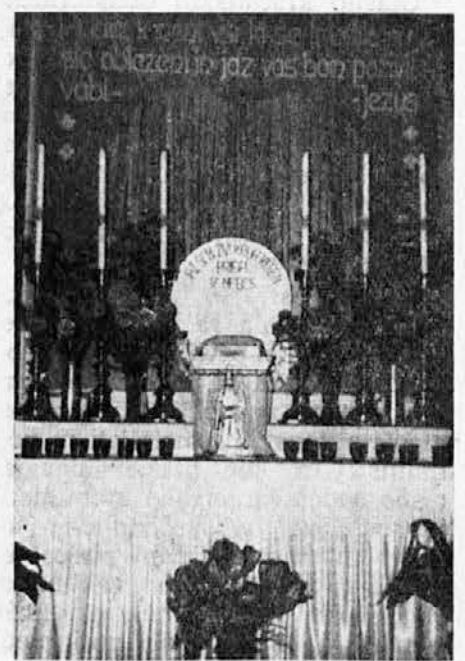
Po Veliki noči imamo na programu več takih filmskih večerov.

Velikonočna služba božja

Vstajenje s procesijo bo v nedeljo zjutraj ob 7.30. Sledi sv. maša in blagoslov jedil. Slovesna sv. maša bo ob 11^h. Večernice ob 16. uri.

★ Kinodvorana Bazovica vošči vesele velikonočne praznike in sporoča, da bo na Veliko noč in velikonočni ponedeljek predvajal barvan film KITTY (Kitty und die grosse Welt) z Romy Schneider v krasni Svici. Vesela ljubezenska zgodba prijetno zabava gledalca dve uri. — Si videl SISI? Poglej še KITTI! — Predstave ob 17., 19., 21. uri.

★ Marijanišče na Opčinah hvaležno želi vsem vaščanom, vsem tržaškim ter goriškim prijateljem in dobrotnikom blagoslovljene velikonočne praznike.

Božji grob v Doberdobi

V SEM dobrotnikom in darovalcem vošči odbor za

Katoliški dom v Gorici

vesele velikonočne praznike z željo, da bi še naprej vztrajali v podpiranju naše velike zamisli, ki se bliža uresničitvi.

Prometne nesreče v letu 1960

V preteklem letu 1960 je bilo v goriški provinci 578 prometnih nesreč, pri katerih je našlo smrt 22 oseb, 529 pa je bilo ranjenih. To so za našo pokrajino res visoke številke, ki jih je zabeležila cestna policija. Cestna policija je v preteklem letu prekrizirala 378.664 km po goriških cestah, kar pomeni, da bi lahko 9 krat obkolila svet.

Nikdar ne bo naša ljubezen do bližnjega popolna, če ne bo v nas velike ljubezni do Boga.

Sveta Terezija

Radio Trst A

Teden od 2. do 8. aprila 1961

Nedelja: 9.30 Slovenski narodni motivi. — 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa. — 11.30 Oddaja za najmlajše: »Velikonočni čudež«, velikonočna pravljica; igrajo člani RO. — 12.15 Vera in naš čas. — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika tedna v Trstu. — 14.45 Zbor »Jacobus Gallus«. — 17.00 »Velika noč 1833«, radijska drama; igrajo člani RO. — 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: (27) »Jezus je na velikonočno jutro zgodaj vstal«.

Ponedeljek: 9.10 Skedenjski zbor. — 9.30 Ilustrirano predavanje: »Rajčice«. — 11.00 Franc Orožen: »Velikonočna pisanica«. — 14.45 Ljubljanski vokalni kvartet. — 16.00 »Sole življenja«, slike iz pisateljeve avtobiografije; igrajo člani SG. — 18.00 Italijanščina po radiu. 25. lekcija. — 18.30 Mladost. — 19.00 »Vstajenje v sodobni slovenski liriki«, zbral Vinko Beličič. — 20.30 Luigi in Federico Ricci: Izbor iz opere »Crispino e la comare«, nato »Nove knjige in izdaje«.

Torek: 18.00 Radijska univerza: (1) »Zgodovina mlarstva«. — 18.30 Mozart: Simfonija št. 41 v C-duru K 551, imenovana »Jupiter«. — 19.00 Pisani balončki. — 21.30 Koncert sopranistke Sonje Hočevar, pri klavirju Zdenka Lukec-Carjeva. — 22.00 Sprehodi po antičnih gajih: (7) »Tibul« pesnik miru in ljubezni.

Sreda: 18.00 Slovenščina za Slovence. — 19.00 Zdravstvena oddaja. — 20.30 Avtoromesečja - Italo Svevo: »Tat v hiši« drama v štirih dej.; igrajo člani RO.

Četrtek: 18.00 Radijska univerza: (1) »Človek in njegovo fizično okolje«. — 19.00 Širimo obzorja: Slike iz goriške preteklosti: (1) »Med kremplji orla in leva«. — 20.30 Simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije.

Petek: 18.00 Italijanščina po radiu. 26. lekcija. — 18.30 Rimski Korsakov: »Festval v Bagdadu« in »Morje«, iz simfonične suite, op. 35 »Sheherazada«. — 19.00 Sola in vzgoja: »Vzgoja staršev - zahteva sodobnih pedagogov in psihologov«. — 22.00 Obletnica tedna: »Kemik Robert Bunson ob 150-letnici rojstva«. — 22.15 Srečanja s slavnimi glasbeniki: (11) »Arturo Benediti Michelangeli«.

Sobota: 15.30 »Otok in Struga«, drama v štirih dej.; igrajo člani RO. — 18.00 Radijska univerza: »Deset stoletij ruske duhovnosti: (1) »Ob zarji ruskega krščanstva«. — 18.30 Kozina: Davnina; Poviat Rapsodija za veliki orkester; Premijer Scherzo. — 19.00 Pomenek s poslušalkami. — 20.40 Zbor Korotan. — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

DAROVI

NADALJNI PRISPEVKI

NEDELJE ZA KATOLSKI TISK

Stevarjan

POPRAVEK:

Sv. Ivan - Gorica namesto 1.100 — 10.100

Za Katoliški dom: Odv. Nikolaj Tonk ob smrti nadv. Alfonza Rakuška 3.000; družina Sorli-Bratuž 5.000; družbenica Kovač Cecilija 2.000; družbenica Zivec Tina 2.000; N. N. 6.000; Germek-Smekar 2.000; NN 500; Kranjc Danilo USA 3.100; družina Delkin, Cleveland USA 62.000 lir. — Standerža: Canali Romej 1.000, Tomšič Janko 1.000, Nanut Alojz 1.000, družina Mozetič 500, družina Mozetič 500, Cijan Budal Jožefa 1.000, F. J. 1.000, družina Tkalič Leban 500, Nardin Anton 500, Budal Franc 500, Paulin Anton 1.000, Nanut Ludovik 2.000, Lutman Leopold 1.000, F. J. 1.000, Ema Qualli 200, Brajnik Jožef 5.000, Beljak France 200, P. N. P. 500, Gomišček Leopold 1.000, Gulini Mirko 1.500, Rijavec Turri Emilija 500 lir.

Za Marijin dom v Rojanu: Mihaela Marlič 3.000 (za 1 sedež); S. A. 1.500; G. V. 5.000; N. N. 2.000; U. J. 1.000; P. Pečenčič 1.000; L. S. 5.000; Z. S. 22.000 lir — Boljaci!

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca trgovski L 20, osmrtnice L 30, več 7% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik Tiska tiskarna Budin v Gorici

ZAHVALA

Globoko ganjeni nad tolikim sočustvom vanjem ob smrti naše nepozabne

MARIJE HOJAK

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam lajšali težke ure in pokojnico spremili na njeni zadnji poti.

Družina HOJAK-VUČIČ

Gorica, 24. marca 1961.